

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Кафедра теорії і методики дошкільної освіти

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 6-ГО РОКУ ЖИТТЯ
ЗАСОБАМИ LEGO-ТЕХНОЛОГІЙ

Виконала:

магістрантка II курсу 30-62МД групи
спеціальності 012 Дошкільна освіта
Орленко Олена Юріївна

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент
Корякіна Ірина Вікторівна

Дата захисту «___» _____ 2021 р.

Національна оцінка _____

Кількість балів: ___ Оцінка ECTS ___

Члени комісії

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	7
1.1. Вивчення процесу розвитку творчості у дітей дошкільного віку з позиції історичних і психолого-педагогічних досліджень	7
1.2. Педагогічні умови розвитку творчих здібностей в старшому дошкільному віці	12
1.3. Будівельно-конструктивні ігри дитини-дошкільника як основа формування творчої особистості	18
1.4. Діяльнісний підхід при використанні LEGO-технологій в освітньому процесі дошкільного закладу	26
Висновок до I розділу	34
РОЗДІЛ II. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ LEGO-ТЕХНОЛОГІЙ	35
2.1. Аналіз рівня прояву творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку	35
2.2. Система роботи з розвитку творчості старшого дошкільника засобами LEGO-технологій	48
2.3. Ефективність роботи з розвитку творчих здібностей дітей засобами LEGO-технологій	55
Висновок до II розділу	68
ВИСНОВКИ	70
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Динамічність життя, інформаційні та емоційні навантаження на людину, різноманітність проблем, які потребують вирішення, передбачають формування особистості творчої, активної, соціально-відповідальної, з розвиненим інтелектом. Становлення творчо активної особистості — важливе завдання сьогодення. Вона повинна вносити прогресивні зміни до суспільного життя, вміти здійснювати вибір, визначати та вирішувати проблеми, бути винахідливою, мати творчу уяву. Процес становлення творчої особистості розпочинається вже у молодшому дошкільному віці. Пріоритетними напрямками роботи закладу дошкільної освіти щодо розвитку творчих здібностей дитини є оновлення змісту освітнього процесу, що виявляється у створенні належних умов розвивального середовища, своєчасному розкритті природних задатків, нахилів і здібностей дитини.

Л.С. Виготський писав про те, що творчість виявляється скрізь, де людина змінює, відступає від стереотипу, створює хоча б крупинку нового для інших або для себе. Дошкільний вік – це вік, сприятливий для розвитку творчості. Дитині все дається легко, усе цікаво і все вона виконує з великим захопленням, особливо коли ці дії пов'язані з грою або просто включені в ігрові відносини.

Проблему розвитку творчих здібностей дітей вивчали вітчизняні науковці Б.Ананьєв, Д.Богоявленська, Л.Виготський, С.Гончаренко, І.Іващенко, О.Ковальов, В.Крутецький, О.Матюшкін, Г.Костюк, Я.Пономарьов, Р.Пономарьова-Семенова, К.Роджерс, С.Торренс, та інші.

Конструювання – це один з основних видів продуктивної діяльності, оскільки все, що створено людським мозком у різних сферах існування, пов'язане з проектуванням, конструюванням, та репрезентує побудову об'єкту або взаєморозміщення його частин, пошук способів їх з'єднань та

матеріалів, з яких об'єкт буде виготовлено. Конструктивна діяльність – це процес розв'язування певних творчих завдань.

LEGO-технологія – одна з найвідоміших навчальних систем, яка використовує реальні моделі в предметно-ігровому середовищі під час навчання та розвитку дітей дошкільного віку.

Метою роботи є виявлення та обґрунтування педагогічних умов розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку засобом LEGO-технологій.

Об'єктом дослідження є процес розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження - педагогічні умови використання LEGO-технологій з метою розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку.

У ході роботи була висунута **гіпотеза**, що розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку буде більш успішним за таких педагогічних умов:

- збагачення предметно-розвивального середовища вікової групи будівельно-конструктивними іграми LEGO;
- упровадження в освітній процес ЗДО LEGO-технологій;
- забезпечення ініціативності й самостійності дітей у процесі будівельно-конструкційних ігор.

Для вирішення висунутої проблеми були поставлені наступні **завдання**:

1. Здійснити аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми розвитку творчості дітей 6-го року життя;
2. Розкрити особливості розвитку творчості у дітей старшого дошкільного віку;
3. Дослідити рівень творчості дітей старшого дошкільного віку;

4. Виявити, обґрунтувати педагогічні умови розвитку творчості дітей старшого дошкільного віку засобом LEGO-технологій та перевірити їх ефективність.

5. Розробити методичні рекомендації з розвитку творчості дітей 6-го року життя засобом LEGO-технології.

Методами дослідження є теоретичний та порівняльний аналіз літературних джерел; вивчення та аналіз практичного досвіду вихователів дошкільних закладів; дослідно-експериментальна педагогічна робота з метою перевірки ефективності впливу режисерських ігор на розвиток креативності дошкільників; використання емпіричних методів педагогічного спостереження, співбесіди та анкетування, педагогічний експеримент (констатуючий та формуючий та контрольний); вивчення документації; метод статистичної обробки експериментальних даних.

Наукова новизна дослідження полягає: у визначенні педагогічних умов удосконалення засобів формування творчих здібностей старших дошкільників у процесі організації ігрової діяльності з використанням LEGO-конструювання.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Вивчення процесу розвитку творчості у дітей дошкільного віку з позиції історичних і психолого-педагогічних досліджень

Проблема розвитку творчих здібностей у дітей будь-якого віку є однією з актуальних як у педагогіці, так і у психології. Багато публікацій з цього приводу можна знайти серед праць таких науковців, як Л.Богоявленська, Л.Венгер, Н.Ветлугіна, Л.Виготський, Т.Григор'єва, В.Давидов, А.Запорожець, В.Левін, О.Лук, О.Матюшкін, В.Моляко, О.Нікіфорова, Л.Парамонова, Я.Пономарьов, Б.Теплов, П.Якобсон. Вказаними науковцями досліджувалися різні аспекти творчого розвитку та освіти: сутність, компоненти, методики, засоби, прийоми навчання тощо.

Особливості аналізу проблеми розвитку творчих здібностей визначаються тим змістом, який вкладається в це поняття. Дуже часто у повсякденній свідомості творчі здібності ототожнюються зі здібностями до різних видів художньої діяльності, складати вірші, писати музику і тощо. Але творчі здібності дітей дошкільного віку цим не вичерпуються. Це поняття тісно пов'язане з поняттям «творчість», «творча діяльність». Під творчою діяльністю ми розуміємо таку діяльність людини, у результаті якої створюється щось нове - будь це предмет зовнішнього світу або побудова мислення, що приводить до нових знань про світ, чи переживання, що відбивають нове відношення до дійсності. А відтак, творчі здібності - це індивідуальні особливості, якості людини, що визначають успішність виконання нею творчої діяльності різного роду. Тому елемент творчості може бути присутнім у будь-якому виді людської діяльності, і справедливо говорити не тільки про художні творчі здібності, але й про технічні творчі здібності, про математичні творчі здібності тощо [1, 9].

Інтерес до проблеми розкриття механізмів творчості в усьому цивілізованому світі надзвичайно великий. Раннє виявлення, навчання й виховання обдарованих і творчих дітей є актуальним завданням освіти. На даний момент світовою психологією були здійснені фундаментальні дослідження з вивчення механізмів творчості.

Творчість – це завжди творення нового оригінального продукту. Повноцінну творчу діяльність може здійснювати людина, що володіє оптимально розвиненим загальним інтелектом. Оптимальний інтелектуально-мотиваційний розвиток – необхідна умова успіху творчої діяльності. Так, Д.Богоявленська розглядає творчість як особистісну рису, в основі якої лежить прагнення, не стимульоване ззовні, виходити за рамки даного завдання, тобто мова йде про вияв внутрішньої пізнавальної мотивації. Для творчої особистості властива орієнтація не на результат, а на процес; характерне пізнання заради пізнання. Якщо пізнавальна діяльність мотивована іншими потребами – матеріальним добробутом, самоствердженням, схваленням тощо, то пізнавальна активність припиняється після досягнення результату.

Творча особистість – це досить рідкісний продукт біологічної і соціальної взаємодії. Потрібно уважно ставитися до оточуючих нас юних талантів, щоб вчасно підтримати і розвивати те, що в людині закладено природою. Знання основних механізмів творчості дасть змогу педагогам грамотно організувати навчально-виховний процес з метою розвитку творчої обдарованості.

Основними характеристиками творчого процесу, на погляд більшості науковців, є, з одного боку, здатність по-новому побачити стандартну ситуацію, а з іншого боку, – мати здатність вирішити проблему нетрадиційним способом. Тому механізми творчості повинні розподілятися на дві групи: механізми, що забезпечують оригінальне сприйняття реальності, і механізми, що забезпечують процес нестандартного вирішення

проблеми. Ці дві групи механізмів можуть бути представлені спільно в одній людині, а можуть існувати незалежно одне від одного. Таким чином, можна розрізняти людей з оригінальним баченням і людей з оригінальними рішеннями [2].

Коли ми намагаємося зрозуміти і пояснити, чому різні люди, обставинами життя поставлені в однакові чи приблизно однакові умови, досягають різних успіхів, ми звертаємося до поняття здібності, думаючи, що різницю в успіхах можна цілком задовільно пояснити саме цим. Це ж поняття використовується нами тоді, коли потрібно усвідомити, чому одні люди швидше і краще, ніж інші, засвоюють знання, уміння і навички.

Поняття «творчість» широко використовується у повсякденному житті та науковій літературі. Проте існують труднощі щодо його значення. До основних понять «творчості» належать такі:

Творчість – це діяльність людини, в якій вона створює нові об'єкти та якості, схеми поведінки й спілкування, нові образи та знання;

Творчість є вищою формою активності та самодіяльності людини;

Творчість – це суто людська діяльність; це не лише створення суспільно значущого продукту, творчістю можна назвати всі ті «відкриття», які людина робить особисто для себе; творчими є майже всі психічні процеси, за винятком, може, автоматизованих дій;

Творчість – це потреба в самоактуалізації, повній і вільній реалізації своїх здібностей та життєвих можливостей.

Аналізуючи наведені визначення, робимо висновок, що творчість – це людська діяльність, у процесі якої особистість, задовольняючи потреби в реалізації своїх здібностей, створює нові знання, об'єкти, схеми поведінки, робить власні «відкриття».

Поряд із поняттям «творчість» вживається й «креативність». Креативність розглядається вченими як характеристика творчого потенціалу особистості. За словником термінів «Дошкільна освіта», «креативність – це

рівень творчої обдарованості, здатності до творчості, що складає досить стійку характеристику особистості». Отже, поняття «творчість» та «креативність» характеризують особистість.

Як вказує Л. Паламарчук, творчість є напруженою роботою, якій передує тривалий період накопичення вражень про навколишній світ, сприйняття, аналізу явищ, подій, усвідомлення власного ставлення до них. Але це більше стосується дорослих. Для дитини-дошкільника пізнання навколишнього світу складає сенс її життя, творчість є ніби продуктом цього пізнання. Зважаючи на психологію особистості дитини-дошкільника, не можемо не зупинитися на особливостях дитячої творчості. Аналіз праць науковців дозволяє стверджувати що:

Творчі прояви у дитини спостерігаються досить рано. Але, на жаль, наука не має достатньо повної характеристики творчих проявів дитини раннього віку. Зумовлене це насамперед тим, що кожна дитина індивідуальна, отже, творчі прояви в кожній окремій дитині будуть притаманні тільки цій дитині, хоча, безумовно, є й типові творчі прояви, характерні для дітей-дошкільників;

Для дитячої творчості характерним є непередбачуваність, спонтанність. Творчі процеси найчастіше протікають на несвідомому рівні, а свідомість фіксує лише їхній кінцевий результат. Причому не все, що дивує дитину, буде дивувати дорослого, оскільки світ дитини - своєрідний, непізнаний, індивідуальний – є таким, що не завжди піддається дорослому поясненню;

І у творчій, і в будь-якій іншій діяльності дитині властиві всеохоплююча допитливість, дослідження світу: від «Що це таке?» до «Хочу знати все!». Пізнавальна активність дитини спрямована не тільки на пізнання окремого предмета чи явища, а й на розпізнання його устрою, причини, мети, призначення, способу використання й таке інше. Пізнавальний інтерес є важливою складовою пізнавальної активності. Він зростає в процесі

накопичення дитиною досвіду пізнавальної діяльності, що також виявляється у дитячій творчості.

Розвиток цих здібностей вимагає створення певних умов, за яких дитина почуватиметься вільною від впливу дорослого. Коли діти захоплені, вільні, безтурботні, творче рішення приходить ніби саме собою. Дитина дивується, радіє результатам. Творчі прояви наявні там, де відсутні заборона, стримування, певні знання, моральні принципи тощо. Л. Виготський вказував, що у дитячій творчості велику роль відіграє комбінування цілого та частин, реального та вигаданого. Отже, в самостійній діяльності або під час спільних з дорослим ігор дитині слід ненав'язливо розкривати прийоми творчого мислення, вчити її помічати незвичне.

Отже, дитяча творчість – своєрідна сфера дитячого життя. Займаючись нею, дитина діє, спілкується з дорослими та однолітками.

Якщо будь-яку справу малюка розглядати як своєрідну гру - творчість, то у ній будуть розвиватися такі важливі характеристики, як:

- швидкість думки – здатність до генерування якнайбільшого числа ідей. Фактично – кількість ідей, що виникають за одиницю часу;
- гнучкість мислення – здібність легко переходити від полярних за змістом явищ одного класу до іншого. У процесі творчості необхідно вміти гнучко змінювати стратегію й тактику творчого пошуку, переключатися з однієї ідеї на іншу, вміти переносити ідеї з одного об'єкта на інший і бути готовим до отримання парадоксального рішення;
- оригінальність – здатність формувати нові, неочікувані ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих;
- сміливість – здатність сприймати рішення в ситуаціях невизначеності;
- допитливість – відкритість та інтерес до більш глибокого вивчення окремих видів дитячої діяльності: образотворчої, музичної, театральної, літературної тощо.

У методичній літературі згадується ще одне поняття, пов'язане з творчістю, - творчі здібності. Як визначив Е. Фромм – це «...здатність дивуватися, пізнавати, вміння знаходити вихід із нестандартних ситуацій; це спрямованість на відкриття нового й здатність глибокого усвідомлення» [61, с.56].

Як показують наукові дослідження й досвід педагогів-практиків, творчі здібності виявляються з п'ятого року життя, але це зовсім не означає, що до цього моменту їх не слід розвивати. Навпаки, чим раніше дитину навчать спостерігати, пояснювати незвичайне, дивуватися оточуючим явищам, предметам, експериментувати тим ґрунтовніше підготують її до прояву власне творчих здібностей. Творчість багато в чому визначається вмінням по-різному висловлювати свої почуття та уявлення про навколишній світ. Для цього слід навчити дитину бачити предмет з різних боків, уміти, враховувати різні ознаки предмета, створювати образ. Необхідно, щоб дитина не тільки вільно фантазувала, а й спрямовувала свою фантазію, творчі здібності на вирішення різноманітних завдань.

Отже, щоб сформувати творчі здібності, дитині необхідно накопичити якнайбільше вражень про навколишній світ під час виконання різних видів діяльності. Пізніше дитина зацікавиться процесом творчості спочатку в тому виді діяльності, який їй сподобається найбільше, а потім – в усіх притаманних дошкільникам видах діяльності.

1.2. Педагогічні умови розвитку творчих здібностей в старшому дошкільному віці

Старший дошкільний вік сприятливий для розвитку здатності до творчості. Саме в цей час закладається психологічна основа для творчої діяльності. У цьому віці дитина здатна до створення нового малюнка, образу, конструкції, фантазії, які відрізняються варіативністю, оригінальністю,

рухливістю і гнучкістю. Старшого дошкільника характеризує активна діяльнісна позиція, цікавість, постійні питання до дорослого, стійка мотивація, достатньо розвинена уява, наполегливість, ініціативність пов'язана з допитливістю, винахідливістю, здатністю до вольової регуляції поведінки, вміння долати труднощі.

Структура творчої активності дітей старших дошкільників у різних видах діяльності являє собою єдність складових її компонентів: мотиваційний, змістовний, операційний, емоційно-вольовий. Основними показниками творчої активності дітей виступають передумови: мотиваційних, змістовно-операційних, емоційно-вольових компонентів діяльності, а саме наявність інтересу до творчої роботи в різних видах діяльності, розуміння важливості підготовки до творчої діяльності, бажання активно включатися у творчий процес, здатність до фантазування; засвоєння способів виконання робіт творчого характеру, вміння долати труднощі, які виникають; доводити розпочату роботу до кінця; сумлінності; поява наполегливості, старанності, прояв радості при відкритті нових прийомів, дій, способів.

Важливою умовою розвитку творчих здібностей старших дошкільників є організація цілеспрямованої діяльності дітей в дошкільному закладі та сім'ї: забезпечення емоційно-інтелектуального досвіду, збагачення його яскравими враженнями, який служить основою для виникнення задумів і є матеріалом, необхідним для роботи уяви. Єдина позиція педагогів - це розуміння перспектив розвитку дитини і взаємодія між ними - одна з важливих умов розвитку дитячої творчості.

Інша важлива умова розвитку творчих здібностей - врахування індивідуальних особливостей дитини. Тому, важливо врахувати характер, темперамент, особливості деяких психічних функцій, настроїв дитини в день, коли вона має проявити творчість. Неодмінною умовою, що забезпечує дорослий є творча діяльність, і, в першу чергу, атмосфера творчості:

стимулювання такого стану дітей, коли «розбуджені» їхні почуття, уява, коли дитина захоплена тим, що робить. Тому вона відчуває себе вільно, комфортно. Це можливо, якщо на занятті або в самостійній художній діяльності панує атмосфера співпраці, довірливого спілкування, віри в дитину, співпереживання, підтримки її невдач.

Ще однією умовою розвитку творчих здібностей є навчання, в процесі якого формуються знання, способи дії, здібності, що дозволяють дитині реалізувати свій задум. Для цього знання та вміння повинні бути варіативними, гнучкими, а навички - узагальненими, тобто мати можливість застосовуватися в різних умовах. В іншому випадку в старшому дошкільному віці у дітей з'являється так званий «спад» творчої активності. Так, дитина, розуміючи недосконалість своїх малюнків і виробів, втрачає інтерес до образотворчої діяльності, що позначається в розвитку творчої активності дошкільника в цілому.

Найважливішою умовою розвитку та стимулювання творчих здібностей є системне і комплексне використання методів і прийомів. Мотивація завдання - не просто мотивація, а пропозиція дієвих мотивів і поведінки дітей якщо не до самостійної постановки, то до прийняття завдання, поставленого дорослими [12, с. 87].

Для оптимізації творчого процесу необхідно формування для кожної дитини індивідуального осередку – ситуації творчого розвитку. Зона творчого розвитку – це та основа, на якій будується педагогічний процес.

Л.С. Виготський відмічав, що «Творчість існує не тільки там, де вона створює великі твори, але і скрізь, де дитина уявляє, змінює, створює щось нове» [16, с. 93]. Будь-яка дитина здатна до такої діяльності. Вихователь тут виступає не просто як педагог, який вчить, а як щиро захоплена творча людина, що привертає до творчості іншу людину.

У дослідженні В.І. Тютюнника показано, що потреби і здібності до творчої праці розвиваються як мінімум з 5 років. Головним чинником, що

визначає цей розвиток, є зміст взаємин дорослого з дитиною, та позиція, займана дорослими по відношенню до дитини.

Величезну роль у розвитку творчих здібностей дитини відіграє середовище.

На наш час вчені відводять вирішальну роль спеціальному мікросередовищу, в якому формується дитина, і, в першу чергу, вплив сімейних відносин. Більшість дослідників виявляють при аналізі сімейних відносин такі параметри:

- 1) гармонійність: не гармонійні відносини між батьками і дітьми, а також між батьками;
- 2) творча - нетворча особистість як зразок наслідування і суб'єкт ідентифікації;
- 3) спільність інтелектуальних інтересів членів сім'ї або їх відсутність;
- 4) очікування батьків по відношенню до дитини: очікування «досягнень або незалежності» [4, с. 61].

Якщо в сім'ї культивується встановлення поведінки, пред'являються однакові вимоги до всіх дітей, існують гармонійні відносини між членами сім'ї, то це призводить до низького рівня креативності дітей. Були виявлені позитивні зміни між негармонійними емоційними стосунками в сім'ї і високою креативністю дітей. Схоже на те, що більший спектр допустимих поведінкових проявів (у тому числі - емоційних), менша однозначність вимог не сприяє ранньому утворенню жорстких соціальних стереотипів і сприяє розвитку креативності. Тим самим творча особистість виглядає як психологічно нестабільна. Вимога досягнення успіхів через слухняність не сприяє розвитку незалежності і, як наслідок, креативності.

Сприятливою для розвитку креативності є підвищена увага до здібностей дитини, ситуація, коли її талант стає організуючим початком у сім'ї.

Розвиток креативності йде по наступному механізму: на основі загальної обдарованості під впливом мікросередовища і наслідування формується система мотивів і особистісних властивостей, загальна обдарованість перетворюється в актуальну креативність (синтез обдарованості і певної структури особистості).

Формування цих особистісних властивостей, на думку психологів, припадає на період 3-5 років.

У дітей старшого дошкільного віку, за даними Ельконіна з'являється потреба діяти як дорослий, «зрівнятися з дорослими». У дітей з'являється «потреба в компенсації» - і розвиваються механізми безкорисливого наслідування діяльності дорослого. Швидше за все, саме в цей час дитина максимально сензитивна до розвитку творчих здібностей через наслідування.

Однією з основних умов розвитку творчих здібностей є створення атмосфери, яка сприятиме появі нових ідей та думок.

Перша ситуація на шляху створення такої атмосфери - розвиток почуттів психологічної захищеності у дітей. Слід пам'ятати, що критичні висловлювання на адресу дітей і створення у них відчуття, що їхні пропозиції неприйнятні або дурні, - це саме вірний засіб придушити їх творчі здібності. До думок, що висловлюються дітьми, вихователю слід ставитися з повагою. Більше того, вихователь повинен заохочувати дітей в їх спробах братися за складні завдання, розвиваючи тим самим їх мотивацію і наполегливість.

Деякі автори досліджень дитячої творчості відзначають важливе значення обстановки і фізичного середовища в розвитку творчих здібностей. Групова кімната, в якій проходять заняття дошкільнят, повинна бути влаштована таким чином, щоб у відповідності з обраним заняттям діти мали можливість вільно переміщатися з однієї частини кімнати в інші, не питаючи дозволу у вихователя. Група повинна бути забезпечена всілякими матеріалами та обладнанням, наданими в повне розпорядження дітей.

Вихователь стає консультантом і помічником дітей. Залишаючи за собою функції загального контролю за подіями в групі, вихователь дає можливість дітям будувати творчий процес самостійно.

Д.Б. Богоявленська розглядає творчий процес у вигляді трьох взаємопов'язаних етапів:

- дитина ставить завдання і збирає необхідну інформацію;
- дитина розглядає задачу з різних сторін;
- дитина доводить розпочату роботу до завершення [6, с. 92].

Кожен з цих етапів вимагає певних витрат часу, тому вихователь не повинен підганяти дітей, а в разі складної ситуації бути здатним надати їм допомогу.

Д.Б. Богоявленська у своїй роботі «Основні сучасні концепції творчості» виділяє 12 стратегій навчання творчості (умови розвитку творчості та підвищення творчої активності):

- бути прикладом для наслідування;
- долати сумніви, що виникають;
- дозволяти робити помилки;
- схвалювати розумний ризик;
- включати в програму навчання розділи, які б дозволяли дітям демонструвати їх творчі здібності; проводити перевірку засвоєного матеріалу таким чином, щоб у дітей була можливість застосувати і демонструвати їх творчий потенціал;
- схвалювати вміння знаходити, формулювати і перевизначити проблему;
- схвалювати, і винагороджувати творчі ідеї та результати творчої діяльності;
- давати час для творчого мислення;
- стимулювати подальший розвиток;

- знайти відповідність між творчою особистістю і середовищем [12, с. 96].

Для розвитку дитини дуже важливим є формування багатьох інтересів. Слід зазначити, що для дітей взагалі характерно пізнавальне ставлення до світу. Така цікава спрямованість має об'єктивну доцільність. Інтерес до всього розширює життєвий досвід дитини, знайомить її з різними видами діяльності, активізує різні здібності. Діти, дуже добре здатні виявляти себе в художній діяльності. Вони з задоволенням виступають на сцені, беруть участь у концертах, конкурсах, виставках і вікторинах. Розвинена здатність уяви, типова для дітей старшого дошкільного віку, поступово втрачає свою діяльність у міру збільшення віку.

Творча діяльність, є більш складною за своєю сутністю, доступна тільки людині. Є велика «формула», яка підіймає завісу над таємницею народження творчого розуму: «Спочатку відкрити істину, відому багатьом, потім відкрити істини, відомі деяким, і нарешті відкрити істини, нікому ще невідомі». Мабуть, це і є шлях становлення творчої сторони інтелекту, шлях розвитку винахідницького таланту.

1.3. Будівельно-конструктивні ігри дитини-дошкільника як основа формування творчої особистості

Гра як основний вид діяльності дітей дошкільного віку, розвиваючи психічні, фізичні сили малюка (увагу, мислення, уяву, пам'ять, організованість, спритність тощо), сприяючи освоєнню ним навколишнього світу і людських взаємин, пробуджує, задіює його творчий потенціал. На підставі того, якими іграшками грається і в які ігри грає дитина, можна зробити певні висновки про її задатки, нахили, окреслити програму їх розвитку в найближчій і віддаленій перспективі.

Особливо активним є розвиток дітей під час ігор, які вони самі придумують. Такі ігри вважають творчими, оскільки ігрова діяльність у них має яскраво виражений самодіяльний і творчий характер.

Творчі ігри — ігри, які придумують самі діти, відображаючи у них враження від пізнання навколишнього світу.

Головною ознакою творчої гри є уявлювана ситуація, яку дитина створює замість реальної, діє в ній, виконуючи роль відповідно до тих значень, які вона надає предметам, що її оточують.

Творчу гру різнобічно характеризують такі особливості:

1. Уявлювана ситуація. У творчій грі все є умовним, але в цьому створеному уявою оточенні багато справжнього: ігрові дії учасників завжди реальні, їхні почуття, переживання щирі. Завдяки ігровій уявлюваній ситуації дитина вчиться мислити про реальні речі та дії. Із цією особливістю пов'язані виникнення задуму в грі, пошук засобів для його реалізації, що потребує творчої уяви, а також означає перехід до творчої діяльності.

2. Творчий характер. Дитина у грі не копіює дійсність, а, наслідуючи те, що бачить, комбінує свої уявлення. При цьому емоційний та інтелектуальний аспекти її розвитку взаємообумовлені. Дошкільник по-справжньому переживає те, що відображає в грі, і мислить про те, що раніше емоційно сприйняв.

3. Наявність ролей. Відображення дійсності відбувається у процесі прийняття дитиною певної ролі. Однак вона наслідує образи не повністю, оскільки не має змоги реально здійснювати операції, як виконував її персонаж насправді. Тому у творчій грі дошкільнята виконують символічні дії, замінюючи реальні предмети іграшками або якимись іншими предметами, приписуючи їм необхідні функції (кубик — “чашка”, палиця — “коник” та ін.).

4. Довільність дій. Виконуючи прийняті ролі, діти неодноразово повертаються до дійсності, освоюються в ній, пізнають її поступово,

добровільно, без примусу. Довільність дій є характерною особливістю творчої гри. Результати її не продуктивні, вони умовні, оскільки дитина майже нічого не змінює в навколишній дійсності. Однак її ігрова діяльність збагачується різноманітними уявленнями про навколишній світ: фізичні якості, суспільно значущі функції предметів, людські взаємини тощо.

У дошкільному віці формуються і розвиваються індивідуальні та спільні ігрові інтереси, які виявляються в емоційно-пізнавальному ставленні до гри чи іграшки, прагненні дошкільника виразити те, що він пізнав, потребі займатися конкретним видом діяльності тощо. Ігрові інтереси сприяють розширенню досвіду дитини, її розумовому розвитку, збагаченню і поглибленню знань, формуванню моральних уявлень, спонукають до використання набутих знань у практичній діяльності.

Показниками розвинутого ігрового інтересу можна вважати тривалу зацікавленість малюка грою (розвитком сюжету і виконанням ролі); бажання дитини приймати певну роль; наявність улюбленої ролі; небажання закінчувати гру; активне виконання всіх видів робіт (ліплення, малювання, зведення споруд тощо) з виготовлення іграшок і атрибутів, пов'язаних з темою гри; налаштованість ділитися з однолітками і дорослими враженнями після закінчення гри.

5. Специфічні мотиви. Дітей спонукають до гри прагнення наслідування, самостійності, спілкування, задоволення різноманітних пізнавальних і художніх інтересів, радість усвідомлення своїх можливостей тощо. З віком їхні мотиви змінюються, що впливає на зміст ігор. Якщо дитину молодшого дошкільного віку спонукає до гри дія з привабливими для неї предметами, то старшого дошкільника — відтворення стосунків дорослих, які зображуються у грі. Молодших дошкільників приваблюють більше зовнішні аспекти ролі, діти старшого віку обирають сюжет гри і роль, керуючись мріями про майбутню власну діяльність.

6. Соціальні відносини. Гра є “арифметикою соціальних відносин” (Д.Ельконін), засобом формування дитячого колективу. Вона вимагає прийняття спільного задуму, узгодженості дій, породжує спільні переживання.

Педагогічна цінність творчої гри полягає і в тому, що в її процесі, крім взаємин, обумовлених змістом, ролями, правилами, між дітьми виникають реальні стосунки. Адже їм доводиться домовлятися про гру, розподіляти ролі, контролювати виконання правил тощо. У грі дошкільники легше налагоджують контакт між собою, підпорядковують свої дії, поступаються одне одному, оскільки це належить до змісту прийнятих ними ролей. Реальні взаємини є основою організації дитячого товариства, що дає підстави вважати гру формою організації життя і діяльності дошкільнят. Одним з найулюбленіших видів ігор у дітей дошкільного віку є будівельно-конструктивні ігри. Будівельно-конструкційні ігри - різновид творчої гри, оскільки, крім певних знань, моторних, сенсорних навичок, моральних і вольових якостей, вони потребують активної роботи дитячої уяви, нешаблонного мислення, вміння знаходити оригінальні рішення, ініціативно діяти у незвичних ситуаціях. Під час будівельно-конструкційних ігор усі ці якості динамічно розвиваються і випробовуються дітьми в єдності та взаємодії [18].

Конструювання - це створення моделі, побудова, повне взаєморозміщення предметів, частин, елементів. Конструювання в дошкільному віці - це різноманітні конструкції, саморобки з будівельного, природного, залишкового та інших матеріалів. Робота з різними матеріалами розвиває у дітей творчість, креативне мислення, допомагає формувати практичні вміння та навички.

При створенні будь-якої конструкції діти працюють з різними деталями, інструментами, завдяки чому розвивається дрібна моторика рук, окомір. Робота з дрібними деталями, навички користування такими

інструментами як шило, ножиці, викрутка тощо, готують руку дитини до письма.

Під дитячим конструюванням прийнято розуміти створення різних конструкцій і моделей з будівельного матеріалу і деталей конструкторів, інших матеріалів. Л. А. Парамонова виділяє два типи конструювання: технічне і художнє.

У технічному конструюванні діти відображають реальні об'єкти, а також придумують конструкції по асоціації з образами з казок, фільмів. Цей тип включає в себе конструювання з деталей конструктора. В художньому конструюванні діти відображають не тільки структуру об'єкта, скільки виражають ставлення до них, передають їх характер, використовуючи різні прийоми (наприклад, порушення пропорцій) [14, с. 16]. До даного виду автор відносить комп'ютерне конструювання.

Л. А. Парамонова розглядає види конструювання:

- за зразком як вид конструювання, коли є «готова модель того, що потрібно побудувати (наприклад, зображення або схема будинки)» [14, с. 23];

- за умови, коли «зразка немає, задаються тільки умови, яким споруда повинна відповідати (наприклад, будиночок для собачки повинен бути маленьким, а для конячки - великим)» [14, с. 25];

- за задумом; такий вид конструювання передбачає, що дитина сама, без будь-яких зовнішніх обмежень, створить образ майбутньої споруди і втілить його в матеріалі, який є в його розпорядженні. Цей тип конструювання стає основним у розвитку творчої обдарованості дітей» [14, с. 26].

Дослідження Л. А. Парамонової показують, що конструювання предметів з LEGO-деталей є засобом інтелектуального розвитку дошкільників, інтегруючим різні види діяльності.

Конструювання на етапі дошкільного віку пов'язано з грою провідним видом діяльності дошкільнят. У ранньому віці конструювання у дітей

нерозривно пов'язане з грою, потім гра стає побудником до конструювання, конструювання набуває самостійного значення для дитини. У старшому дошкільному віці конструювання стає стимулом для розвитку сюжету гри, а іноді саме носить сюжетний характер.

Під час конструктивної діяльності формуються такі важливі якості особистості, як самостійність, ініціативність, організованість, цілеспрямованість, наполегливість. А групове конструювання просто необхідне для навичок роботи в колективі: діти вчаться розподіляти між собою обов'язки, працювати дружно, в єдиному ритмі, уважно слухати і, головне, чути одне одного. Оформлюючи споруди, прагнучи досягти гармонії форми і кольору, оцінюючи доцільність використання тих чи тих прикрас, діти розвивають свій художній смак.

Самостійна будівельно-ігрова діяльність сприяє закріпленню набутих на заняттях умінь і навичок, вирішенню нових конструкційних завдань, що вимагають ініціативи та винахідливості. Якщо на заняттях діти оволодівають лише найтипівішими прийомами роботи, то у грі вони удосконалюють, перебудовують, доповнюють різними деталями одну й ту саму споруду протягом багатьох днів. Створені у грі конструкції можуть бути значно складнішими, ніж виготовлені на занятті. Під час гри найяскравіше виявляються індивідуальні особливості, інтереси, нахили, знання, уявлення дитини, вона самостійно обирає тему будови, придумує нові споруди, розв'язує конструкційні завдання.

У самостійних іграх дітей старшого дошкільного віку роль вихователя має бути малопомітною. Він не повинен змінювати їх змісту, нав'язувати нову тему, а лише може порадити, як визначити розмір будівлі, намітити цікаві об'єкти, точніше відтворити побачене, правильно розподілити обов'язки, як подолати певні труднощі, активізуючи ініціативу дітей.

Діти старшого дошкільного віку вже виявляють здатність самостійно домовлятися про тему будови, розподіляти обов'язки, добирати необхідний

матеріал та ін. Вихователь повинен дбати, щоб кожна дитина брала участь у зведенні споруд. Для цього З. Ліштван рекомендувала використовувати комплексні сюжетні будови, в яких дошкільнятам доручають самостійне виконання певної операції. Після закінчення робіт діти спільно з вихователем з'ясовують, наскільки відповідає споруда задуму, обговорюють внесок кожного у результат .

Будівельно-конструкційні ігри розвивають розумові здібності: вміння цілеспрямовано розглядати предмети і споруди, уявно ділити їх на частини, порівнювати, бачити спільне і відмінне, робити висновки й узагальнення, виокремлювати основні елементи конструкції, від яких залежить розміщення інших. Все це сприяє формуванню інтелектуальної готовності до шкільного навчання. Також у дошкільників виробляється вміння користуватися сенсорними еталонами (системами геометричних форм і тіл, просторових відношень, кольорів тощо), їхні дії стають усвідомленими, вони починають самостійно оволодівати узагальненими способами зведення подібних споруд у змінених умовах. Такі умови можуть бути задані вихователем або продиктовані грою. Ігри з будівельним матеріалом розвивають у дітей довільність психічних процесів (сприймання, пам'яті, мислення, уяви, спостережливості), формують інтерес до техніки.

Гра сприяє розвитку найвищих форм спілкування - емпатії та рефлексії. Завдяки їм, гра стає універсальним засобом творення найвищих чеснот особистості - співчуття, співпереживання, самовдосконалення .

Будівельно-конструктивні ігри є важливим засобом соціалізації дитини. При колективному конструюванні відбувається подолання морального егоцентризму, притаманного дітям шестирічного віку. Виникає можливість децентрації - зміни власної позиції на позицію інших, координація та переосмислення власної точки зору з урахуванням протилежної.

Ігри, основою яких є зведення конструкцій, мають багато спільного з трудовою діяльністю, сприяють формуванню у дошкільників уміння ставити

мету, планувати послідовність операцій, добирати необхідний матеріал, оцінювати результати роботи (свої та інших), творчо здійснювати задум гри.

Ігри з будівельним матеріалом приносять дітям емоційну насолоду, почуття радості від вирішення різноманітних конструкційних завдань, зміцнюють віру в свої сили, виховують почуття власної гідності. Завдяки постійному вправлянню їхні рухи стають точними, швидкими, спритними, легко піддаються зоровому контролю, поліпшується узгоджена робота м'язів. Ознайомлення з будівлями і спорудами, архітектурними пам'ятками розвиває у дошкільників смак, інтерес до архітектури.

Установлено, що для розвитку конструктивних уявлень дуже важливо вчасно переводити дітей від використання як зразки готових конструкцій та їхніх детальних зображень до використання схем.

У самому процесі конструювання діти часто перебудовують невдалі частини будівлі, тому що заздалегідь наміченого розгорнутого плану будівлі ще немає - він намічається тільки загальною і уточнюється у ході роботи, у результаті практичних проб.

Великого значення в використанні будівельно-конструктивних ігор має матеріал, який використовує дитина в грі. На сьогодні існує велика різноманітність конструкторів і будівельних наборів, які використовуються в дитячому конструюванні. Своєрідність конструкторських та будівельних наборів - у різних засобах з'єднання деталей. Конструктори знайомлять дітей з основами та можливістю конструювання, в процесі якого здійснюється інтелектуальний розвиток дитини, формуються здібності до технічної творчості. Ці іграшки розвивають розум, кмітливість і трудові навички.

1.4. Діяльнісний підхід при використанні LEGO-технологій в освітньому процесі дошкільного закладу

LEGO-технологія – одна з найвідоміших навчальних систем, яка використовує реальні моделі в предметно-ігровому середовищі під час навчання та розвитку дітей дошкільного віку. Нині компанією «LEGO Group» розроблено серії конструкторів як для розваг та дозвілля дітей, так і для навчання, розвитку творчих здібностей.

Конструювання містить собою значні можливості для розвитку творчих здібностей. Конструктор LEGO є універсальним і має ряд переваг перед іншими видами конструкторів. У нього велика кількість різних деталей та можливість їх оригінального використання, яскравість, якість, безпечність, свобода у виборі тематики та матеріалу, що викликає з боку дітей інтерес саме до цього конструктора. З його деталей дошкільники легко будують кімнати лялькам, гаражі, будинки для тварин, тощо. Конструктор не містить чіткої інструкції з використання, тобто дитина вільна у конструюванні, відкриває простір для пошуку, стимулює дитячу допитливість, а тому конструкції можуть вдосконалюватися, змінюватися, перетворюватися у будь-що, що є необхідним дітям для ігрової діяльності. У нього немає вікових обмежень і діти мають можливість продовжувати займатися цим видом діяльності, ускладнюючи й удосконалюючи свої уміння.

Серед ігор, які мають найбільший вплив на духовне становлення особистості, розвиток емоційної та інтелектуальної сфери, слід виокремити творчу гру. Дослідники характеризують цю гру як таку, що вигадують самі діти, відображаючи в ній враження від пізнання навколишнього світу.

Конструктивні ігри, як один із видів творчих, спрямовують увагу дитини на різні види будівництва, сприяють розвитку конструкторських навичок, організації та зближенню дітей, залученню їх до трудової діяльності. У конструктивно-будівельних іграх з LEGO яскраво проявляється

зацікавленість дітей різноманітністю деталей конструктора, його функціональністю, що викликає бажання з ними працювати. Та зауважимо, що матеріалом для цих ігор може бути не лише конструктор LEGO різних видів та розмірів, а й природні (пісок, глина, шишки, тощо), штучні (тканина, пляшечки, палички тощо) матеріали, папір чи картон, із яких діти створюють різні речі за власним задумом або завданнями дорослого. Такі ігри з LEGO допомагають створювати ситуації успіху, бо все, що будують діти, виявляє їхню індивідуальність, креативність та власне бачення світу.

Творчі ігри можна організовувати протягом дня за бажанням та ініціативою дітей, або пропозицією дорослого.

Одним із видів творчої гри є вільна гра дитини. У ній вона пізнає якості та властивості предметів, їх призначення, способи використання, усвідомлює особливості взаємин між людьми, пізнає саму себе, свої можливості і здібності. У такій грі тренуються навички, необхідні в дорослому житті, перевіряються межі дозволеного в максимально безпечному просторі, дитина навчиться об'єктивно оцінювати ризики.

Вільна гра – це поведінка:

- Обрана дітьми самостійно, адже вони самі вирішують, коли, де, і в який спосіб будуть грати;
- Спрямована на самих гравців, позаяк діти самостійно встановлюють правила та розподіляють ролі;
- Чітко мотивована та реалізується не заради нагороди, визнання чи набуття певного статусу. Тому вільна гра – це не послідовність раніше продуманих дій або наявність певних ролей, що ведуть до програвання певного сюжету, а гра заради гри.

Вільна гра виникає за особистою ініціативою дітей. У ній реалізуються власні задуми, по-своєму діють, змінюють за своїм уявленням реальне життя. Воля і самостійність дитини виявляється у виборі

гри, її змісту, у добровільному об'єднанні з іншими дітьми, у вільному входженні в гру і виході з неї.

Вільна гра з LEGO дає можливості дитині:

- Відчути насолоду від виявлення власної самостійності та активності(вивільняється та розвивається творча ініціатива);
- Оволодіти здатністю фантазувати, творити, спираючись на власний досвід;
- Відкривати нові закономірності оволодівати нестандартними способами використання предметів та речей в результаті вільного пошуку;
- Експериментувати з формами, їх поєднанням і комбінуванням;
- Задовольняти потребу у визнанні серед однолітків та дорослих;
- Розвивати вміння взаємодіяти з партнерами по грі (поважати дорослого та товаришів, працювати поряд і разом, ділитися та допомагати один одному);
- Виховувати базові якості особистості.

Вільні ігри з LEGO доцільно застосовувати:

- За бажанням, ініціативою дітей у будь-який час, вільний від організованої діяльності;
- Як продовження організованої навчальної діяльності – занять (діти за бажанням можуть програвати те, що їх найбільше вразило, або вигадувати ігри на зовсім нову тему);
- Будь-яка з інших видів гри (розвивальна, рухлива, творча) може переходити у вільну гру.

Програма розвитку дитини від 2 до 6 років «Безмежний світ гри з LEGO», розробленої корпорацією The LEGO Foundation освітніми завданнями для дітей 5-6 років визначає наступні:

- Розвивати емоційну чутливість та сприймання, спонукати помічати красу довкілля у звичайних речах, милуватися ними та знаходити образні вираження своїх вражень від навколишнього світу.

- Заохочувати до обстеження та аналізування властивостей предметів навколишнього світу, пошуку різноманітних варіантів створення однакових споруд.
- Ознайомлювати із можливістю взаємозамінювати деталі одного типу на інші.
- Спонукаати обмірковувати задуми ігрових споруд, обирати необхідний матеріал із запропонованого, помічати недоліки у вже створених конструкціях і шукати можливості їх усунути.
- Спонукаати до вдосконалення та зміни своєї моделі, з урахуванням конкретних умов, вигаданого сюжету, ігрової ситуації.
- Заохочувати створювати конструкції з LEGO, добираючи різні додаткові матеріали відповідно до власного задуму та призначення виробу.
- Залучати до виготовлення необхідних матеріалів чи аксесуарів до гри, створення простих ескізів, схем, планів для реалізації задуманого ігрового сюжету.
- Заохочувати до поєднання кількох споруд в одну велику композицію, продумуючи при цьому їх просторове розміщення, додаткове оформлення або прикрашання.
- Залучати до налагодження взаємодії та діалогу з однолітками, навчати прислухатися одне до одного, домовлятися, приймати спільні рішення, брати відповідальність на себе, допомагати одне одному, поважати внесок кожного у досягненні спільного успіху.
- Спонукаати складати розповіді-описи про створені з LEGO моделі за запитаннями дорослого та самостійно надавати розповіді емоційного забарвлення, вносити елементи передбачення.
- Заохочувати висловлювати свої думки, враження, переживання від спільної діяльності.
- Розвивати творчі здібності, ініціативність, винахідливість, креативність, самостійність мислення.

- Формувати естетичні смаки та вподобання, надавати можливість творити за власним виробом.

- Виховувати ціннісне ставлення до створення інших виробів, формувати розуміння неповторності кожної конструкції.

Показниками успіху дітей є:

- прояви прагнення до пізнання навколишнього світу, увага до розмаїття конструкторських рішень під час створення споруд однакового призначення, виокремлення основних властивостей та складових частин предметів, намагання творчо відтворити їх у своїх конструкціях;

- орієнтування у різноманітності деталей LEGO, вміння, за потреби, взаємозамінювати деталі різного типу або розміру;

- вміння відображати в конструкціях об'єкти предметного природного культурного та соціального світу та образи своєї уваги, виразно передавати особливості їх зовнішнього вигляду, будови;

- планувати свою діяльність, подумки створювати розгортати задум побудови певного об'єкту і складати умовний план його втілення;

- із задоволенням виготовляти конструкції, будівлі самостійно та разом з однолітками за планом-схемою, зразком, поданими умовами та власною уявою, із подальшим творчим обігруванням;

- поєднувати різні види продуктивної діяльності (конструювання, малювання, ліплення, аплікація тощо) під час створення певних образів;

- активно фантазувати, імпровізувати, відтворювати вигадані образи у власному творчому конструюванні, шукати різні нестандартні рішення з LEGO, радіти успіху;

- виявляти допитливість, ініціативу, створювати нові неповторні споруди та інші іграшки, складні конструкції, добирати іграшки та інші матеріали відповідно до власного задуму, з'єднувати декілька споруд в одну велику, вигадувати власні сюжети ігор та реалізовувати їх;

- відчувати задоволення від самого процесу та результату створення нового;
- складати невеликі розповіді-презентації описового та сюжетного характеру, надавати розповіді емоційного забарвлення, вносити елементи передбачення;
- висловлювати свої думки, переживання від спільної діяльності.

Дошкільникам подобається працювати з LEGO. Конструктор допомагає дітям втілювати у життя свої задуми, і насолоджуватись результатом власних дій. Діти відчувають себе творцями, експериментують і створюють щось нове для себе та своєї гри. Ігри з конструктором довго тримають інтерес дітей, тому що забезпечують значну варіативність, різноманітність комбінацій. Конструюючи під час занять та самостійної діяльності, вони уявляють індивідуальні картинки та сюжети. Треба зазначити, що різноманітність дидактичного матеріалу може викликати і певні труднощі у роботі з ним:

- по-перше, дітей треба навчити назвам усіх деталей. Необхідно врахувати, що діти працюють у командах. При проханні однієї дитини передати деталь конструктора, незнання її назви сповільнить процес конструкторської творчості, ускладнить спілкування з ровесниками;
- по-друге, діти повинні складати конструкцію так, щоб вона була міцною, з надійно скріпленими деталями;
- по-третє, діти мають підбирати деталі за такими властивостями як форма, колір, величина. Якщо ж мова йде про механічну конструкцію, важливо знати чітко місце для кожної деталі, інакше зібрана модель не буде приводитися у рух. Це важливі аспекти, які слід враховувати педагогу в організації роботи з LEGO-конструювання.

Розвивальні можливості даних конструкторів надзвичайно великі: завдяки ним діти мають змогу створювати моделі навколишнього простору в найістотніших рисах і відносинах; формують у дітей уявлення про

навколишнє середовище та світ; формують вміння доводити розпочату працю до кінцевого результату та вміння працювати з ровесниками та дорослим; розвивають моторику рук; виховують самостійність[2]. Поряд із цим головним завданням LEGO-конструювання є розвиток творчих здібностей дітей через предметну діяльність. Вирішуючи прості, зрозумілі й цікаві завдання, дошкільники без значних труднощів створюють щось нове й неповторне. Конструюючи під час занять та самостійної, вільної конструктивно-ігрової діяльності, вони уявляють, фантазують, розкривають свій творчий потенціал.

На заняттях діти знайомляться з основними видами конструювання: за зразком, за умовами, за задумом. Вони розуміють, що конструювання за зразком – це коли є готова модель того, що необхідно побудувати (наприклад, зразок чи схема будинку), а у разі конструювання за умовами зразок відсутній, є тільки вимоги до конструкції, умови, яким вона має відповідати (наприклад, будинок для песика має бути меншим, ніж будинок для коня; пароплав, на якому могли б розміститися команда і пасажери, має бути великим; міст через річку, по якому могли б проїхати машини, – широким та міцним). А ще можна конструювати за власним задумом, без будь-яких обмежень. Конструювання за зразком сприяє розвитку у дошкільників просторового бачення, формуванню у них вміння подумки розбирати ціле на складові елементи, уміло підібравши і використавши ті чи інші деталі. Ця форма цікава тим, що в її рамках можна вирішувати завдання, що забезпечують перехід дітей до самостійної пошукової діяльності творчого характеру, адже можна не тільки традиційно запропонувати дитині зразок та матеріал для роботи, але й прибрати з цього матеріалу деякі деталі, необхідні для конструкції, та додати нові, що дасть можливість замінити їх і завершити роботу; або запропонувати перетворити зразки для отримання нових конструкцій (О.Давидчук, Л.Парамонова).

Проблема формування інтересу до конструювання у дітей дошкільного віку займає значне місце в дошкільній педагогіці. Так як, різноманітна конструктивна творчість дає можливість дітям не тільки пізнавати навколишній світ, але і всебічно розвивати свої здібності. Щоб діти не просто механічно з'єднували цеглинки, а усвідомлено й цілеспрямовано конструювали, у них мають бути сформовані уявлення про те, що саме і як вони конструюватимуть. Діти вчаться аналізувати, в який спосіб з'єднано, запам'ятовують назви деталей, використані при побудові, тобто усі їхні дії стають осмисленими. До того ж такий підхід створює умови для рефлексії дітьми власної конструкторської діяльності і пошуку в майбутньому найоптимальніших прийомів конструювання.

Взаємозв'язок LEGO - конструювання з іншими технологіями і засобами сприяє тому, що конструювання стає творчим видом діяльності, а конструктор LEGO - засобом розвитку творчих здібностей дітей. Конструювання як вид діяльності дітей старшого дошкільного віку допомагає дітям будувати і фантазувати, захоплено працювати, втілюючи задумане, уявне, що, безсумнівно, сприяє розвитку творчих здібностей дітей.

Висновки до I розділу

Проблема формування творчих здібностей дітей дошкільного віку є актуальною у сучасній педагогічній науці та вивчалась українськими та зарубіжними педагогами та психологами. Вони дійшли висновку, що щоб сформувати творчі здібності, дитині необхідно накопичити якнайбільше вражень про навколишній світ під час виконання різних видів діяльності. Пізніше дитина зацікавиться процесом творчості спочатку в тому виді діяльності, який їй сподобається найбільше, а потім – в усіх притаманних дошкільникам видах діяльності

Найважливішою умовою розвитку та стимулювання творчих здібностей є системне і комплексне використання методів і прийомів. Величезну роль у розвитку творчих здібностей дитини відіграє середовище та мікросередовище, в якому формується дитина, та вплив батьків.

Ігри з будівельним матеріалом приносять дітям емоційну насолоду, почуття радості від вирішення різноманітних конструкційних завдань, зміцнюють віру в свої сили, виховують почуття власної гідності. Завдяки постійному вправлянню їхні рухи стають точними, швидкими, спритними, легко піддаються зоровому контролю, поліпшується узгоджена робота м'язів.

Взаємозв'язок LEGO-конструювання з іншими технологіями і засобами сприяє тому, що конструювання стає творчим видом діяльності, а конструктор LEGO - засобом розвитку творчих здібностей дітей. конструювання як вид діяльності дітей старшого дошкільного віку допомагає дітям будувати і фантазувати, захоплено працювати, втілюючи задумане, уявне, що, безсумнівно, сприяє розвитку творчих здібностей дітей.

РОЗДІЛ II. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ LEGO

2.1. Аналіз рівня прояву творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку

Як відомо, прояви творчості дитини фіксуються у наступних показниках:

- Швидкість думки – здатність до генерування нових ідей;
- Гнучкість мислення – здібність легко переходити від полярних за змістом явищ одного класу до іншого;
- Оригінальність – здатність формувати нові, неочікувані ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих;
- Сміливість – здатність сприймати рішення в ситуаціях невизначеності;
- Допитливість – відкритість та інтерес до більш глибокого вивчення окремих видів дитячої діяльності.

Для вияву рівня творчих здібностей, як компоненту естетичного виховання дитини було проведено практичне дослідження.

Мета: вивчити рівень прояву творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Дослідження було проведене на базі старших груп «Веселка» (експериментальна група) та «Дзвіночок» (контрольна група) Кременчуцького закладу дошкільної освіти (ясла-садок) № 23 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області. У дослідженні взяли участь 40 дітей, вихователі групи.

Для вивчення рівня прояву творчих здібностей було застосовано методику О.О.Панько «Вигадай гру», що спрямована на визначення здібностей до прогнозування, передбачення і забезпечення можливості

швидкого розв'язання проблеми. Дитина отримує завдання на 5 хвилин вигадати яку-небудь гру і детально розповісти про неї. Критерії оцінки вигаданої гри: оригінальність і новизна; продуманість умов; наявність у грі різних ролей для її учасників; наявність у грі певних правил; точність критеріїв оцінки успішності проведення.

За кожним із цих критеріїв ставиться оцінка від 0 до 2 балів.

0 балів – повна відсутність у грі будь-якої з п'яти перерахованих вище ознак.

1 бал – наявність, але слабка вираженість у грі даної ознаки.

2 бали – присутність і чітка вираженість у грі відповідної ознаки.

Максимальна кількість балів – 10.

10 балів – дуже високий рівень творчості;

8-9 балів – високий;

6-7 балів – середній;

4-5 балів – низький;

0-3 балів – дуже низький.

Результати дослідження за методикою О. Панько представлені у таблицях 2.1.1 та 2.1.2.

Таблиця 2.1.1

Таблиця результатів дослідження за методикою О. Панько в експериментальній групі

ППП	Рівень розвитку творчості у грі						
	Оригінальність і новизна	Продуманість умов	Наявність у грі різних ролей для її учасників	Наявність у грі певних правил	Точність оцінки успішності проведення гри	Всого	Підсумок
1. Барська Настя	2	1	1	1	1	6	середній

2. Бегма Катя	2	1	2	1	1	7	середній
3. Бик Сергій	2	2	1	1	2	8	високий
4. Брик Назар	2	1	1	-	1	5	низький
5. Бурова Аліна	2	1	1	1	1	6	середній
6. Велева Надія	2	1	1	1	1	6	середній
7. Гнатко Олена	1	-	1	-	-	2	дуже низький
8. Жмак Аня	2	1	2	1	1	7	середній
9. Каплін Микола	2	1	2	1	1	7	середній
10. Коваль Олексій	2	2	2	2	1	9	високий
11. Крамаренко Роман	2	1	1	1	1	6	середній
12. Малюк Аня	2	1	2	1	1	7	середній
13. Міхненко Євген	2	1	1	-	1	5	низький
14. Мудра Жана	2	1	1	1	1	6	середній
15. Охріменко Саша	2	1	2	1	1	7	середній
16. Панасенко Олег	1	1	1	-	1	4	низький
17. Пархач Максим	2	1	1	1	1	6	середній
18. Сирота Рита	1	-	-	1	-	2	дуже низький
19. Хорт Настя	2	1	1	1	1	6	середній
20. Шора Саша	-	1	1	1	1	4	низький

Таблиця 2.1.2

Таблиця результатів дослідження за методикою О. Панько в контрольній групі

ППП	Рівень розвитку творчості у грі						
	Оригінальність і новизна	Продуктивність умов	Наявність у грі різних ролей для її учасників	Наявність у грі певних правил	Точність критеріїв оцінки успішності проведення гри	Всього	Підсумок
1. Артюх Тимур	2	1	2	1	1	7	середній
2. Білан Аліна	2	1	2	1	1	7	середній
3. Вітер Богдан	2	2	2	2	1	9	високий
4. Герасименко Ілля	2	1	1	1	1	6	середній
5. Діловий Назар	2	1	2	1	1	7	середній
6. Зачепа Ілона	2	1	1	-	1	5	низький
7. Кацай Настя	2	1	1	1	1	6	середній
8. Коваленко Поліна	2	1	1	1	1	6	середній
9. Мовчан Олексій	2	1	2	1	1	7	середній
10. Носенко Еля	2	2	1	1	2	8	високий
11. Овсієнко Дарина	2	1	1	-	1	5	низький
12. Павлюк Поліна	2	1	1	1	1	6	середній
13. Пилипчук Артем	2	1	1	1	1	6	середній
14. Пшінн	1	-	1	-	-	2	дуже

ик Соня							низький
15. Самойленко Аня	2	1	2	1	1	7	середній
16. Сень Валерій	1	1	1	-	1	4	низький
17. Середда Максим	2	1	1	1	1	6	середній
18. Сита Катя	1	-	-	1	-	2	дуже низький
19. Федоров Андрій	2	1	1	1	1	6	середній
20. Шкоденко Єгор	-	1	1	1	1	4	низький

Узагальнені результати дослідження за методикою О. Панько представлені у таблиці 2.1.3 та проілюстровані в діаграмі 2.1.1.

Таблиця 2.1.3

Група	Рівень розвитку творчості у грі									
	Дуже високий		Високий		Середній		Низький		Дуже низький	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
Експериментальна	0	0	3	15	10	50	5	25	2	10
Контрольна	0	0%	3	15	9	45	6	30	2	10

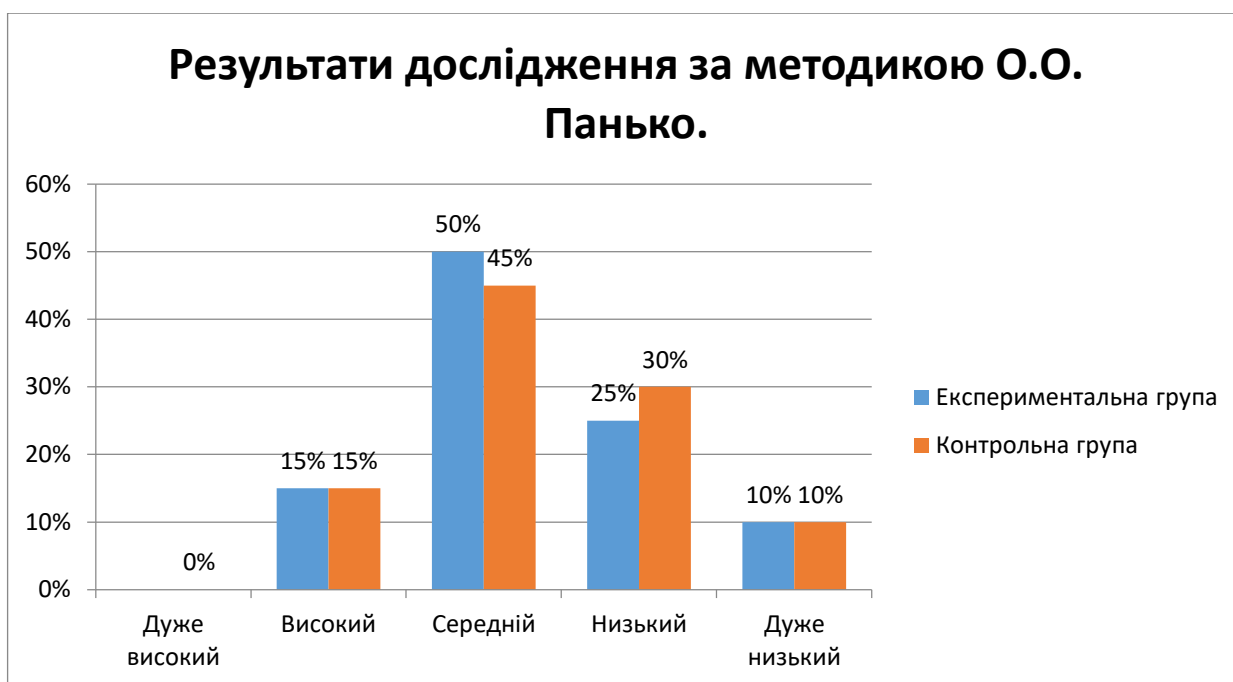

Рис. 2.1.1. Результати дослідження рівня творчості дітей експериментальної та контрольної групи

Як показали результати дослідження, діти експериментальної та контрольної групи не проявили дуже високого рівня в придумуванні змісту гри та її організації. Основна частина дітей (50% та 45%) мають показники середнього рівня, значна частина (25% та 30%) – показники низького рівня.

Для того, щоб оцінити оригінальність способу створення малюнку, діагностувати продуктивність творчої уяви була проведена методика О.М.Дяченко та А.І.Кирилової «Домалюй фігуру». Дітям пропонувалося 7 зображень із відсутніми деталями. Їхнім завданням було домалювати зображення, утворивши картинку. Під час обробки результатів особлива увага надавалася незвичності, оригінальності зображеного. Коефіцієнт оригінальності виконаного зображення кожної дитини визначався кількістю малюнків, які не повторювалися ні у автора картинки, ні у інших дітей. Автори методики виділяють 6 типів розв’язання завдань на рівень розвитку уяви.

0 тип – дитина не домальовує фігуру як цілісний об’єкт, а створює зображення за власним задумом, не пов’язане із заданим елементом.

1 тип – після виконання зображення дитиною, отримується окремий суб'єкт, схематичний і позбавлений деталей.

2 тип – деталізоване зображення окремого суб'єкта.

3 тип – виконуючи зображення, дитина включає об'єкт до певного сюжету.

4 тип – зображується кілька об'єктів, об'єднаних уявним сюжетом.

5 тип – дитина знаходить нове призначення заданій фігурі, яка стає лише другорядним елементом образу уяви.

Коефіцієнт оригінальності пов'язаний із типами виконаних зображень. Чим складніший тип розв'язку завдання, тим вищим є коефіцієнт.

Інструкція до проведення та результати дослідження див. Додаток Б.

Результати дослідження показані у таблиці 2.1.4 та 2.1.5.

Таблиця 2.1.4

Результати констатувального експерименту за методикою О.М. Дяченко та А.І. Кирилової «Домалюй фігуру» в експериментальній групі

№	Прізвище та ім'я дитини	Коефіцієнт оригінальності
1.	Барська Настя	3 тип
2.	Бегма Катя	2 тип
3.	Бик Сергій	2 тип
4.	Брик Назар	1 тип
5.	Бурова Аліна	3 тип
6.	Велева Надія	3 тип
7.	Гнатко Олена	3 тип
8.	Жмак Аня	2 тип
9.	Каплін Микола	4 тип
10.	Коваль Олексій	1 тип

11.	Крамаренко Роман	1 тип
12.	Малюк Аня	2 тип
13.	Міхненко Євген	2 тип
14.	Мудра Жана	3 тип
15.	Охріменко Саша	3 тип
16.	Панасенко Олег	2 тип
17.	Пархач Максим	2 тип
18.	Сирота Рита	4 тип
19.	Хорт Настя	4 тип
20.	Шора Саша	1 тип

Таблиця 2.1.5.

Результати констатувального експерименту за методикою О.М. Дяченко та А.І. Кирилової «Домалюй фігуру» в контрольній групі

	ППП	Коефіцієнт оригінальності
1.	Артюх Тимур	2 тип
2.	Білан Аліна	4 тип
3.	Вітер Богдан	1 тип
4.	Герасименко Ілля	3 тип
5.	Діловий Назар	2 тип
6.	Зачепа Ілона	3 тип
7.	Кацай Настя	2 тип
8.	Коваленко Поліна	2 тип
9.	Мовчан Олексій	1 тип

10.	Носенко Еля	2 тип
11.	Овсієнко Дарина	2 тип
12.	Павлюк Поліна	3 тип
13.	Пилипчук Артем	2 тип
14.	Пшінник Соня	4 тип
15.	Самойленко Аня	3 тип
16.	Сень Валерій	4 тип
17.	Середа Максим	1 тип
18.	Сита Катя	3 тип
19.	Федоров Андрій	3 тип
20.	Шкоденко Єгор	1 тип

Узагальнені результати дослідження показані в таблиці 2.1.6 та діаграмі 2.2.

Таблиця 2.1.6

Група	Типи розв'язку завдань (коефіцієнт оригінальності)											
	0 тип		1 тип		2 тип		3 тип		4 тип		5 тип	
	К-сть	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
Експерим.	0	0	4	20	7	35	6	30	3	15	0	-
Контрольна	0	0	5	25	5	25	7	35	3	15	0	-

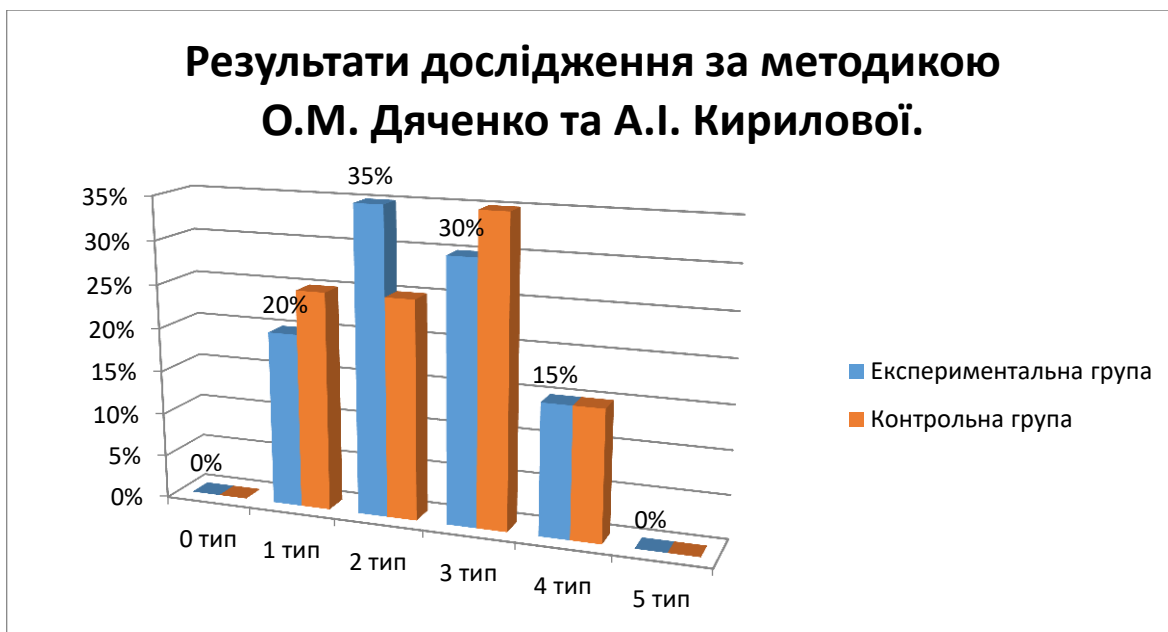

Рис. 2.1.2 Результати дослідження продуктивності творчої уяви дітей експериментальної та контрольної групи.

Для виявлення творчості у будівельно-конструктивній грі був використаний метод спостереження. Спостереження проводилось за ігровою діяльністю дітей та мало на меті визначити прояви творчості під час виконання дитиною ігрових дій за показниками:

- здатність планувати процес створення конструкцій (виокремлювати частини будівель, співвідносити за розміром, добирати матеріали, дотримуючись послідовності будівництва;
- здатність проявляти ініціативність в процесі будівництва;
- здатність аналізувати та адекватно оцінювати споруду.

Результати спостереження показані в таблиці 2.1.7 та 2.1.8

Таблиця 2.1.7

Результати спостереження за проявами творчості у ігровій діяльності у дітей експериментальної групи

ППП	Прояви творчості		
	Здатність планувати	Здатність проявляти	Здатність аналізувати

		ініціативність	
1. Барська Настя	+	+	+
2. Бегма Катя	+	+	+
3. Бик Сергій	-	+	-
4. Брик Назар	+	+	+
5. Бурова Аліна	+	+	-
6. Велева Надія	+	+	+
7. Гнатко Олена	-	-	-
8. Жмак Аня	+	+	+
9. Каплін Микола	+	+	+
10. Коваль Олексій	+	+	+
11. Крамаренко Роман	-	+	-
12. Малюк Аня	-	-	-
13. Міхненко Євген	+	+	+
14. Мудра Жана	+	+	-
15. Охріменко Саша	+	+	+
16. Панасенко Олег	+	+	+
17. Пархач Максим	-	-	-
18. Сирота Рита	+	+	+
19. Хорт Настя	+	+	+
20. Шора Саша	+	+	+
Усього	15	17	13

Таблиця 2.1.8

Результати спостереження за проявами творчості у ігровій діяльності у дітей
контрольної групи

ПП	Прояви творчості		
	Здатність планувати	Здатність проявляти ініціативність	Здатність аналізувати
1. Артюх Тимур	+	+	+
2. Білан Аліна	-	+	-
3. Вітер Богдан	-	-	-
4. Герасименко Ілля	+	+	+
5. Діловий Назар	+	+	-
6. Зачепа Ілона	+	+	+
7. Кацай Настя	-	-	-
8. Коваленко Поліна	+	+	+
9. Мовчан Олексій	+	+	+
10. Носенко Еля	+	+	+
11. Овсієнко Дарина	+	+	+
12. Павлюк Поліна	-	+	-
13. Пилипчук Артем	+	+	+
14. Пшінник Соня	+	+	-
15. Самойленко Аня	+	+	+
16. Сень Валерій	+	+	+
17. Середа Максим	-	-	-

18. Сита Катя	+	+	+
19. Федоров Андрій	+	+	+
20. Шкоденко Єгор	+	+	+
Усього	15	17	13

Узагальнені результати представлені у таблиці 2.1.9 та проілюстровані в діаграмі 2.3.

Таблиця 2.1.9

Група	Прояви творчості					
	Здатність планувати		Здатність проявляти ініціативність		Здатність аналізувати	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
Експериментальна	15	75	17	85	13	65
Контрольна	13	65	15	75	12	60

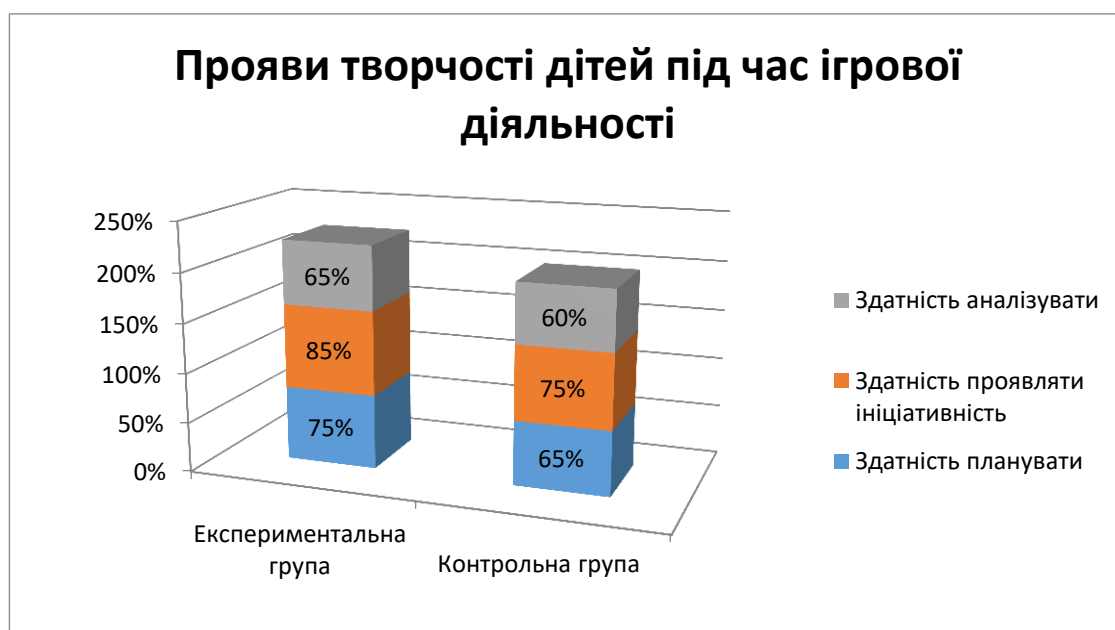

Рис. 2.1.3 Результати спостереження за проявом творчості дітей під час ігрової діяльності

Результати спостереження підтвердили дані попередніх досліджень: частина дітей не проявляє творчості у ігровій діяльності. 25% з них не здатні планувати будівельно-конструктивну діяльність, 15% в іграх з будівельним матеріалом практично не проявляють ініціативу, 35% дітей відчують складність з аналізом та адекватною оцінкою своєї діяльності. Отже, є потреба підвищувати рівень творчості дитини.

2.2. Система роботи з розвитку творчості старшого дошкільника засобами LEGO-технологій

Мета: формування творчої активності дітей у будівельно-конструктивних іграх засобом LEGO-конструювання, шляхом дотримання умов для її формування.

Базою проведення формувального експерименту була експериментальна група «Веселка» Кременчуцького закладу дошкільної освіти (ясла-садок) № 23 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області у складі 20 дітей, вихователі групи.

Як було визначено, для розвитку творчої активності дітей необхідно дотримання ряду умов.

а) джерела різної художньої інформації, що збагачують переживання дітей (заняття, розваги, свята в дитячому саду, життєві ситуації);

б) умови матеріального середовища, що дозволяють дітям розгорнути свою діяльність;

в) характер і тактика керівництва педагога, його дії, його співучасть.

Конструювання розвиває у дітей інтерес до будівництва, формує уявлення про процес зведення та готові споруди. Конструювати дошкільнята вчать на спеціальних заняттях, під час самостійної ігрової діяльності. Як рекомендує З.Ліштван, набуття цих навичок має передбачати поступове,

логічно вмотивоване ускладнення вимог до дитини. Найпродуктивнішою є така послідовність:

— зведення споруди вихователем з показом дітям прийомів конструювання і поясненням дій;

— показ зразка споруди, зведеної вихователем, з наступним аналізом її складових частин;

— демонстрування окремих прийомів конструювання, якими діти мають оволодіти;

— показ зразка незакінченої споруди, яку діти повинні самостійно добудувати;

— повідомлення теми конструкції із зазначенням умов, яких діти повинні дотримуватися (конструювання за темою або заданими умовами);

— зведення дітьми споруд за їхніми задумами.

Керівництво будівельних ігор досягає успіху лише тоді, коли цілеспрямоване повчальне і направляюче керівництво вихователя правильно поєднується з самодіяльністю і активністю дітей. При цьому вихователь здійснює наступні кроки:

а) розширення уявлень дітей і напрям їх уваги на працю будівельників, використовувану ними техніку;

б) навчання способам будівництва, виховання і розвиток самостійності і активності мислення, конструктивно-творчих здібностей;

в) формування працьовитості, розвиток правильних взаємно-відносин дітей, об'єднання їх в дружний колектив.

При організації підготовки до будівельно-конструктивної гри, як і будь-якої творчої гри, прийоми керівництва іграми умовно ділять на дві групи: прийоми непрямої дії та прямої дії.

Непряме керівництво грою здійснюється шляхом збагачення знань дітей про оточуюче суспільне життя, оновлення ігрових матеріалів, без

безпосереднього втручання в гру. Це зберігає самостійність дітей в процесі гри.

Одним із прийомів непрямой дії на ігри дітей є внесення іграшок і створення ігрової ситуації до початку гри.

Прямі прийоми керівництва (рольова участь в грі, участь в змові дітей, роз'яснення, допомога, порада в ході гри, запропонування нової теми гри), дають можливість цілеспрямовано впливати на зміст гри, взаємовідносини дітей в грі, поведінку граючих. Основна умова їх використання-збереження і розвиток самостійності дітей в грі.

Як відомо, для розвитку творчої активності дітей необхідне дотримання ряду умов.

а) джерела різної інформації, що збагачують переживання дітей;

б) умови матеріального середовища, що дозволяють дітям розгорнути свою діяльність;

в) характер і тактика керівництва педагога, його дії, його співучасть.

Методика роботи по формуванню творчої активності дітей експериментальної групи була представлена у плануванні та проведенні будівельно-конструктивної гри конструктором LEGO «Дитячий садок для лісових звірят». Система роботи, тривалістю 3 тижні, охоплювала усі етапи формування творчої гри, що базуються на філософських засадах пізнання людиною навколишньої дійсності: живе споглядання; абстрактне мислення; практична діяльність. Система роботи представлена у таблиці 2.2.1.

Таблиця 2.2.1

№	Вид діяльності	Мета	Прийоми формування творчості
Етап живого споглядання			
1.	Віртуальна	Продовжити знайомство дітей з	Приюом

	екскурсія на будівельний майданчик	професіями, пов'язаними з будівництвом. Заохочувати дітей до висловлювання думок, творчого розповідання. Розвивати вербальну креативність. Виховувати інтерес до професій	«Реклама будівельних професій»
2.	Екскурсія-огляд будівлі дитячого садка	Залучати дітей до бачення знайомих об'єктів у зміненому вигляді (погляд на дитячий садок через кольорову сльоду) Розвивати уяву. Виховувати готовність до змін.	Прийом «Поглянь інакше»
3.	Перегляд відеофрагментів «Незвичайні дитячі садки»	Познайомити дітей із різними будівлями дитячих садків у світі («Дитячий садок у літаку», «Дитячий садок на дереві» та ін.). Залучити дітей до обговорення зручних місць для перебування дітей. Виховувати критичне мислення.	Прийом «Запрошуємо до нового дитсадка»
4.	СХД «Новий дитсадок – нові меблі»	Познайомити дітей з нестандартним обладнанням, що може бути у закладі дошкільної освіти. Залучати дітей до створення меблів з різних матеріалів та різними техніками. Розвивати абстрактне мислення. Виховувати наполегливість.	Прийом «Створи новий дизайн»
Етап абстрактного мислення			

5.	Евристична бесіда про професію архітектора.	Познайомити дітей з професією архітектора, його інструментами та зразками креслень та будівель за новими проектами. Дати можливість дітям зобразити будівлю за власними ідеями. Розвивати фантазію. Виховувати наполегливість	Приєм «Перевтілення»
6.	Спостереження дітей за результатом будівельно-конструктивних ігор.	Заохочувати дітей до аналізу конструкцій із LEGO. Заохочувати до бажання висловити свою думку та покращити виконану будівлю. Розвивати аналітичне мислення. Виховувати бажання бути коректним у висловлюваннях	Приєм «Що можна зробити інакше»
7.	Вечір загадок «Відгадай професію за описом»	Продовжувати знайомство дітей із представниками будівельних професій. Формувати розуміння трудових дій представників різних професій, пов'язаних з будівництвом. Розвивати пам'ять. Виховувати повагу до професій дорослих.	Умовна ситуація: «Уявіть, що...»
8.	Морально-етична бесіда «Як лісові звірята будували	Учити дітей захищати свою думку. Розвивати соціальні навички. Виховувати емпатію.	Метод навмисної помилки (за Ш.Амонашвілі)

	спільний дім»		
Етап практичної діяльності			
9.	Будинок, що побудував Джек	Учити дітей аналізувати споруду, зведену вихователем з конструктора LEGO, виділяти її складові частини, їх призначення. Висловлювати ідеї щодо поліпшення будівлі. Розвивати критичне мислення, увагу до деталей. Виховувати доброзичливість у спілкуванні.	Приєм «Стоп-кадр»
10.	Заняття з конструювання «Ясочин садок»	Познайомити дітей з окремими прийомами конструювання, якими діти мають оволодіти; Продовжувати вчити використовувати у будівлі дрібні деталі (вікна, двері), вчити розміщувати їх. Розвивати пам'ять. Виховувати старанність.	Приєм «Створи затишну будівлю»
11.	Допоможи Фіксику побудувати будинок	Формувати вміння закінчувати будівлю у відповідності до певного задуму. Розвивати соціальні навички, вміння домовлятися, радитися. Виховувати культуру поведінки.	Приєм «Альбом цікавих ідей»
12.	Творча гра «Перетвори будинок на казковий»	Продовжувати вчити дітей перетворювати побудови у відповідності до власного задуму та зразків із попередньо створених	Приєм «Чарівна паличка»

	палац»	дітьми об'єктів . Розвивати творче мислення. Виховувати старанність.	
13.	СХД з конструюванн я «Наш дитячий садок»	Заохочувати дітей до реалізації будівлі з конструктора LEGO за її темою. Продовжувати вчити дотримуватися умов реалізації конструкції. Розвивати пам'ять, логічне мислення. Виховувати бажання реалізувати проект	Дитсадок – наш другий дім. Весело і затишно в нім
14.	Творча гра «Дитячий садок майбутнього»	Залучати дітей до зведення споруд за їхніми задумами. Розвивати творчість, фантазію. Виховувати вміння налагоджувати контакти з іншими учасниками гри.	Прийом «Уяви та реалізуй»

Під час підготовки до будівельно-конструктивної гри ми намагались підтримувати інтерес до видів діяльності, створювали атмосферу творчого пошуку, емоційного піднесення, давали можливість дітям вільно висловлюватись, підтримували їх ідеї у пропозиціях до розгортання ігрових дій.

Протягом формувального експерименту у 1 та 2 половину дня діти мали вільний доступ до конструктора LEGO, усіляко підтримувалась їх активність у будівельно- конструктивних іграх. Систематично проводились з дітьми дидактичні та розвивальні ігри та вправи для формування творчої уяви, розвитку художньо-творчих здібностей.

Для розгортання будівельно-конструктивної гри «Дитячий садок для лісових звірят» була створена проблемна ситуація: читання казки «Теремок» із зміненим кінцем казки, де звірі залишились жити у теремку, але їх малятам не було де погратися, бо він був дуже малий. Була проведена мотивуюча

бесіда, про необхідність будівництва нового, сучасного дитячого садка з сучасним обладнанням з конструктора LEGO.

2.3. Ефективність роботи з розвитку творчих здібностей дітей засобами LEGO-технологій

Мета: перевірити рівень прояву творчої активності у дітей старшого дошкільного віку.

Для перевірки рівня прояву творчої активності було застосовано методику О.О.Панько «Вигадай гру», що спрямована на визначення здібностей до прогнозування, передбачення і забезпечення можливості швидкого розв'язання проблеми. Інструкція до проведення викладена у констатувальному експерименті.

Результати дослідження показані у таблицях 2.3.1 та 2.3.2 та проілюстровані в діаграмі 2.4.

Таблиця 2.3.1

Результати дослідження проявів творчої активності за методикою О. Панько у експериментальній групі

ППП	Рівень розвитку творчості у грі						
	Оригінальність і новизна	Продуктивність умов	Наявність у грі різних ролей для її учасників	Наявність у грі певних правил	Точність критеріїв оцінки успішності проведення гри	Всего	Підсумок
1. Барська Настя	2	1	1	1	1	6	середній
2. Бегма Катя	2	1	2	1	2	8	високий

3. Бик Сергій	2	2	1	1	2	8	високий
4. Брик Назар	2	1	1	1	1	6	середній
5. Бурова Аліна	2	1	1	1	1	6	середній
6. Велева Надія	2	2	2	1	1	8	високий
7. Гнатко Олена	1	1	1	1	1	5	низький
8. Жмак Аня	2	1	2	1	1	7	середній
9. Каплін Микола	2	1	2	1	1	7	середній
10. Коваль Олексій	2	2	2	2	2	10	дуже високий
11. Крамаренко Роман	2	1	1	1	1	6	середній
12. Малюк Аня	2	1	2	2	1	8	високий
13. Міхненко Євген	2	1	1	-	1	5	низький
14. Мудра Жана	2	1	1	1	1	6	середній
15. Охріменко Саша	2	1	2	1	1	7	середній
16. Панасенко Олег	1	1	1	-	1	4	низький
17. Пархач Максим	2	1	1	1	1	6	середній
18. Сирота Рита	1	1	1	1	1	5	низький
19. Хорт Настя	2	1	1	1	1	6	середній
20. Шора Саша	-	1	1	1	1	4	низький

Таблиця 2.3.2

Результати дослідження проявів творчої активності за методикою О. Панько
у контрольній групі

ППП	Рівень розвитку творчості у грі						
	Оригінальність і новизна	Продуктивність умов	Наявність у грі різних ролей для її учасників	Наявність у грі певних правил	Точність критеріїв оцінки успішності проведення гри	Всего	Підсумок
1. Артюх Тимур	2	1	2	1	1	7	середній
2. Білан Аліна	2	1	2	1	1	7	середній
3. Вітер Богдан	2	2	2	2	1	9	високий
4. Герасименко Ілля	2	1	1	1	1	6	середній
5. Ділови й Назар	2	1	2	1	1	7	середній
6. Зачепа Ілона	2	1	1	-	1	5	низький
7. Кацай Настя	2	1	1	1	1	6	середній
8. Коваленко Поліна	2	1	1	1	1	6	середній
9. Мовчан Олексій	2	1	2	1	1	7	середній
10. Носенко Еля	2	2	1	1	2	8	високий
11. Овсієнко Дарина	2	1	1	-	1	5	низький
12. Павлюк Поліна	2	1	1	1	1	6	середній
13. Пилипчук Артем	2	1	1	1	1	6	середній

14. Пшінник Соня	1	-	1	-	-	2	дуже низький
15. Самойленко Аня	2	1	2	1	1	7	середній
16. Сень Валерій	1	1	1	-	1	4	низький
17. Середа Максим	2	1	1	1	1	6	середній
18. Сита Катя	1	-	-	1	-	2	дуже низький
19. Федоров Андрій	2	1	1	1	1	6	середній
20. Шкоденко Єгор	-	1	1	1	1	4	низький

Порівняння результатів констатувального та контрольного експериментів представлено у таблиці 2.3.3 та проілюстровано у діаграмі 2.3.1, 2.3.2

Таблиця 2.3.3

Група	Рівень розвитку творчості у грі									
	Дуже високий		Високий		Середній		Низький		Дуже низький	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
Експериментальна	1	5%	4	20	10	50	5	25	-	-
Контрольна	0	0%	3	15%	9	45	6	30	2	10

Рис. 2.3.1. Результати контрольного дослідження проявів творчості у дітей експериментальної та контрольної групи

Рис.2.3.2. Порівняльний аналіз змін у проявах творчості дітей експериментальної групи

Як показали результати дослідження, відбулися певні зміни у проявах творчої активності дітей експериментальної групи. З'явилися результати дуже високого показника, покращилися показники високого рівня, відсутні показники дуже низького рівня. Результати контрольної групи залишилися

без змін.

Для того, щоб оцінити оригінальність способу створення малюнку, діагностувати продуктивність творчої уяви була проведена методика О.М. Дяченко та А.І. Кирилової «Домалюй фігуру». Результати дослідження показані в таблиці 2.3.4 та 2.3.5

Таблиця 2.3.4

Результати контрольного експерименту за методикою О.М. Дяченко та А.І. Кирилової «Домалюй фігуру» у експериментальній групі

№	ІІІ дитини	Коефіцієнт оригінальності
1.	Барська Настя	3 тип
2.	Бегма Катя	2 тип
3.	Бик Сергій	2 тип
4.	Брик Назар	1 тип
5.	Бурова Аліна	3 тип
6.	Велева Надія	2 тип
7.	Гнатко Олена	4 тип
8.	Жмак Аня	2 тип
9.	Каплін Микола	3 тип
10.	Коваль Олексій	2 тип
11.	Крамаренко Роман	4 тип
12.	Малюк Аня	1 тип
13.	Міхненко Євген	3 тип
14.	Мудра Жана	3 тип
15.	Охріменко Саша	1 тип

16.	Панасенко Олег	2 тип
17.	Пархач Максим	2 тип
18.	Сирота Рита	3 тип
19.	Хорт Настя	4 тип
20.	Шора Саша	5 тип

Таблиця 2.3.5

Результати контрольного експерименту за методикою О.М. Дяченко та А.І. Кирилової «Домалюй фігуру» у контрольній групі

	ППП	Коефіцієнт оригінальності
1.	Артюх Тимур	3 тип
2.	Білан Аліна	2 тип
3.	Вітер Богдан	2 тип
4.	Герасименко Ілля	1 тип
5.	Діловий Назар	3 тип
6.	Зачепа Ілона	2 тип
7.	Кацай Настя	4 тип
8.	Коваленко Поліна	2 тип
9.	Мовчан Олексій	3 тип
10.	Носенко Еля	2 тип
11.	Овсієнко Дарина	4 тип
12.	Павлюк Поліна	1 тип
13.	Пилипчук Артем	3 тип
14.	Пшінник Соня	3 тип

15.	Самойленко Аня	1 тип
16.	Сень Валерій	2 тип
17.	Середа Максим	2 тип
18.	Сита Катя	3 тип
19.	Федоров Андрій	4 тип
20.	Шкоденко Єгор	5 тип

Узагальнені результати представлені у таб. 2.3.6 та діаграмі 2.3.3.

Таблиця 2.3.6.

Група	Типи розв'язку завдань (коефіцієнт оригінальності)											
	0 тип		1 тип		2 тип		3 тип		4 тип		5 тип	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
Експеримент.	0	0%	3	15%	7	35%	6	30%	3	15%	1	5%
Контрольна	0	0%	5	25%	5	25%	7	35%	3	15%	0	0%

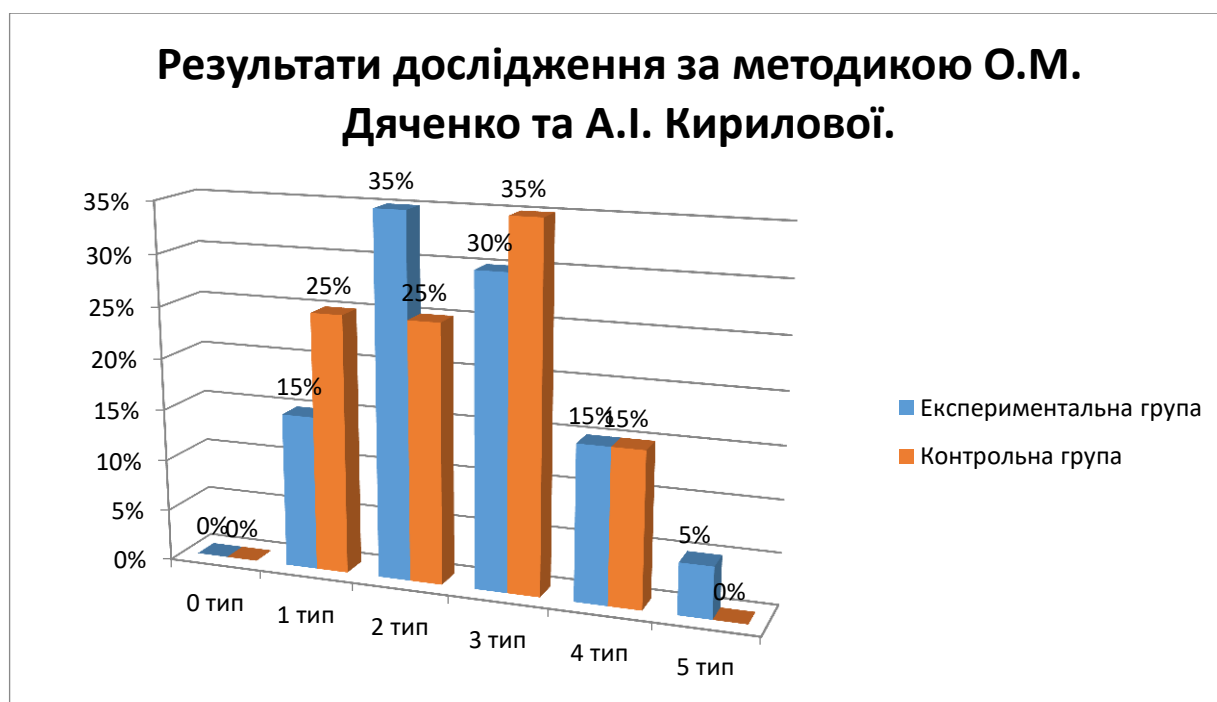

Рис.2.3.3. Результати контрольного дослідження коефіцієнту оригінальності у дітей експериментальної та контрольної групи

Порівняння результатів констатувального та контрольного експериментів дітей експериментальної групи представлено діаграмою 2.3.4.

Рис. 2.3.4. Порівняльний аналіз коефіцієнту оригінальності у дітей експериментальної групи

Порівняльний аналіз показав, що спостерігались певні зміни у проявах творчої уяви. З'явилися показники 5 типу, що свідчить про зростання творчої уяви у дітей.

Для виявлення творчості у ігровій діяльності був використаний метод спостереження. Результати спостереження показані в таблицях 2.3.7 та 2.3.8.

Таблиця 2.3.7

Результати спостереження за проявами творчості у ігровій діяльності у дітей експериментальної групи

ППП	Прояви творчості		
	Здатність планувати	Здатність проявляти ініціативність	Здатність аналізувати
21. Барська Настя	+	+	+
22. Бегма Катя	+	+	+
23. Бик Сергій	-	+	-
24. Брик Назар	+	+	+
25. Бурова Аліна	+	+	-
26. Велєва Надія	+	+	+
27. Гнатко Олена	+	-	-
28. Жмак Аня	+	+	+
29. Каплін Микола	+	+	+
30. Коваль Олексій	+	+	+
31. Крамаренко Роман	+	+	-
32. Малюк Аня	-	-	-
33. Міхненко Євген	+	+	+
34. Мудра Жана	+	+	+

35. Охріменко Саша	+	+	+
36. Панасенко Олег	+	+	+
37. Пархач Максим	-	+	+
38. Сирота Рита	+	+	+
39. Хорт Настя	+	+	+
40. Шора Саша	+	+	+
Усього	17	18	15

Таблиця 2.3.8

Результати спостереження за проявами творчості у ігровій діяльності у дітей контрольної групи

ППП	Прояви творчості		
	Здатність планувати	Здатність проявляти ініціативність	Здатність аналізувати
21. Артюх Тимур	+	+	+
22. Білан Аліна	-	+	-
23. Вітер Богдан	-	-	-
24. Герасименко Ілля	+	+	+
25. Діловий Назар	+	+	-
26. Зачепа Ілона	+	+	+
27. Кацай Настя	-	-	-
28. Коваленко Поліна	+	+	+
29. Мовчан Олексій	+	+	+
30. Носенко Еля	+	+	+
31. Овсієнко Дарина	+	+	+

32. Павлюк Поліна	-	+	-
33. Пилипчук Артем	+	+	+
34. Пшінник Соня	+	+	-
35. Самойленко Аня	+	+	+
36. Сень Валерій	+	+	+
37. Середя Максим	-	-	-
38. Сита Катя	+	+	+
39. Федоров Андрій	+	+	+
40. Шкоденко Єгор	+	+	+
Усього	15	17	13

Узагальнені результати представлені у таб. 2.3.9 та проілюстровані в діаграмі 2.3.5.

Аналіз результатів експериментальної групи у констатувальному та контрольному експериментах див. діаграма 2.3.6.

Таблиця 2.3.9

Група	Прояви творчості					
	Здатність планувати		Здатність проявляти ініціативність		Здатність аналізувати	
	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%	К-сть дітей	%
Експериментальна	17	85%	18	90%	15	75%
Контрольна	13	65%	15	75%	12	60%

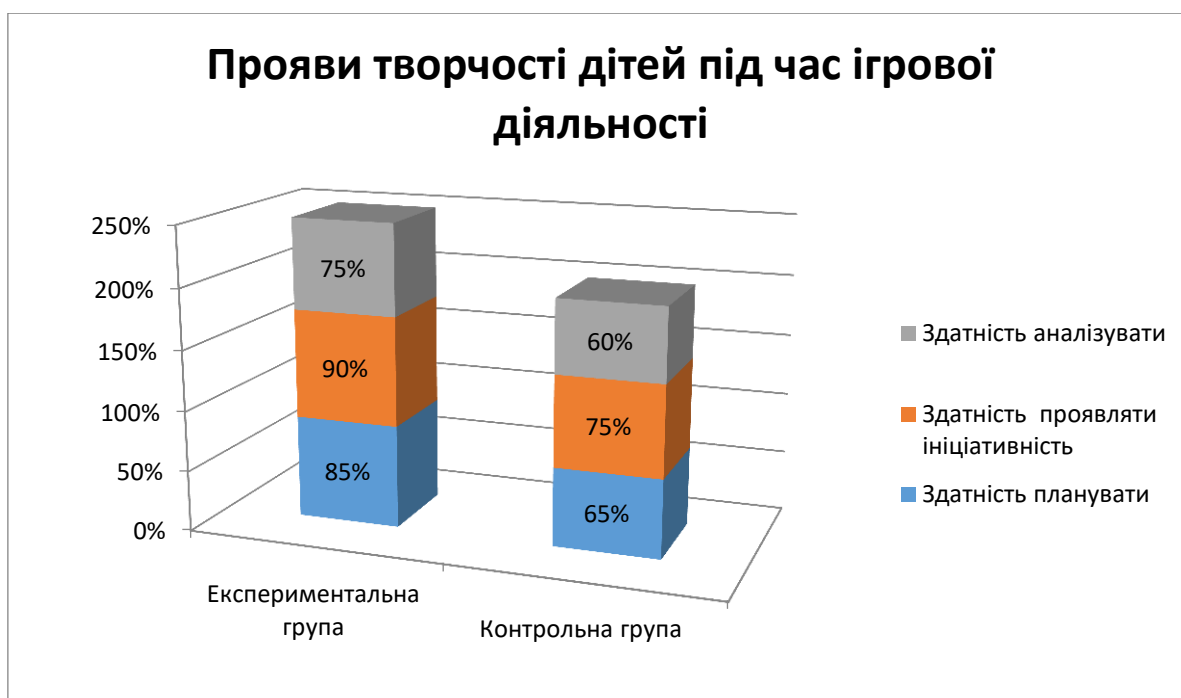

Рис. 2.3.5 Результати контрольного дослідження проявів творчості у ігровій діяльності

Рис. 2.3.6 Аналіз результатів спостереження експериментальної групи

Результати спостереження підтвердили дані попередніх досліджень: Ознаки проявів творчості у творчій грі експериментальної групи підвищилися у середньому на 5%. Рівень творчості дітей контрольної групи залишився без змін.

Висновок до II розділу

Констатувальне дослідження у експериментальній та контрольній групі показало, що прояви творчості дітей обох груп є частковими. За методикою О.О.Панько основна частина дітей (50% та 45%) мають показники середнього рівня, значна частина (25% та 30%) – показники низького рівня.

За методикою О.М. Дяченко та А.І. Кирилової «Домалой фігуру» високий рівень виконання творчого завдання дітьми не було продемонстровано, лише 15% дітей експериментальної групи та 15% дітей контрольної групи показали достатній рівень розвитку творчості, а 20% дітей експериментальної і 25% дітей контрольної групи мали низький рівень.

Результати спостереження за ігровою діяльністю дітей показали, що 25% дітей експериментальної групи і 35% дітей контрольної групи не здатні планувати свої ігрові дії. 15% експериментальної групи і 25% дітей контрольної групи не здатні проявляти ініціативність. 35% дітей експериментальної групи і 40% дітей контрольної групи не здатні аналізувати свої ігрові дії.

Для підвищення рівня проявів творчої активності була розроблена методика роботи, яка включала різні форми організації пізнавальної та ігрової діяльності дітей.

Після проведеної системи роботи у дітей експериментальної групи показник по проявам творчої ініціативи певним чином змінився. Результати дослідження за методикою О.О.Панько продемонстрували збільшення у дітей експериментальної групи показників дуже високого та високого рівнів на 5% кожного. Показники низького рівня не спостерігалися. У контрольній групі показники залишились на тому ж рівні.

Результати контрольного дослідження за методикою О.М. Дяченко та А.І. Кирилової «Домалой фігуру» показали, що збільшились на 5%

показники 5 типу (дуже високий рівень творчості) у дітей експериментальної групи.

Результати спостереження за ігровою діяльністю дітей експериментальної групи показали, що здатність планувати свою ігрову діяльність зросла на 10%, здатність проявляти ініціативу у творчих іграх підвищилась на 5%, здатність аналізувати власну ігрову діяльність підвищилась на 10%. Результати контрольної групи практично залишились без змін.

Отримані дані свідчать про ефективність системи роботи та підтвердження висунутої гіпотези дослідження.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши теоретичні дослідження в сучасній педагогічній науці, можна стверджувати, що питання розвитку творчих здібностей залишається актуальним і зараз, в епоху інформатизації суспільства, так як творче перетворення світу можливе лише за умов розвитку творчої особистості, до здатності до самогармонізації. Проблема дитячої конструктивної творчості впродовж довгого часу була дискусійною. Дискусія велася насамперед навколо поняття «творчість». Дошкільне дитинство—це насамперед набуття дитиною досвіду сприймання творів мистецтва, прилучення її до початкових виконавських навичок. Тільки на цьому ґрунті поступово розгортається художня творчість, тобто дитина оволодіває елементарними вміннями і навичками творчої діяльності на різних заняттях.

За вимогами Базового компоненту дошкільної освіти та програм навчання та виховання дітей дошкільного віку, розвиток творчих здібностей та креативності, є однією із складових частин формування гармонійно розвиненої особистості. Одну із важливих ролей у цьому грають творчі, зокрема, будівельно-конструктивні ігри. У грі в дітей активізується мова, уява, мислення, пізнавальна активність, з'являються перші прояви самостійності, розвиваються конструктивні та артистичні здібності. Граючи, діти самореалізуються.

Значення будівельно-конструктивної гри важко переоцінити. У зв'язку із актуальністю проблеми, була висунута гіпотеза, визначена мета та завдання майбутнього дослідження. Після проведеної роботи можна проаналізувати досягнення.

Була вивчена література за обраною темою, яка допомогла зрозуміти специфіку розвитку творчості дитини. Були визначені своєрідності організації будівельно-конструктивних ігор з використанням конструктора

LEGO у старшій групі Після вивчення сформованості творчої активності було розроблено у відповідності до вікових умов робота розгортанню будівельно-конструктивної гри.

Першим кроком для здійснення роботи стало створення сприятливого предметного середовища та розширення знань дітей про навколишню дійсність. Застосовувались прямі та непрямі методи керівництва будівельно-конструктивною грою.

Для того щоб у дітей було достатньо досвіду для розгортання гри, були використані такі методи і прийоми: спостереження, віртуальні екскурсії, бесіди, створення проблемної ігрової ситуації, висунення проблемних запитань, , бесіда, розповідь вихователя, виготовлення додаткових атрибутів до гри.

Отже, після аналізу досліджень можна сказати, що гіпотеза підтвердилася: будівельно-конструктивні ігри з використанням конструктора LEGO впливають на прояви творчості дитини-дошкільника: сприяють розвитку творчих здібностей, операцій мислення, уяви та фантазії.

Розроблена система роботи для підготовки та проведення будівельно-конструктивної гри з використанням конструктора LEGO «Дитячих садок для лісових звірят» метою якої стало розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку довела свою ефективність.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розвитку творчої особистості засобами LEGO-конструювання необхідно дотримуватись певних умов:

- Гра може розвиватися як за ініціативою дітей, так і за ініціативою дорослого. Головне, віднайти розумний баланс ініціатив.

- Розпочинати гру з LEGO можна запропонувавши дітям вільну гру, але педагоги та батьки можуть бути рівноправними учасниками або спостерігачами гри. Такий досвід дасть можливість зрозуміти, що цікаво дітям, та краще організувати подальшу взаємодію.

- Організуючи середовище чи пропонуючи гру необхідно дотримуватись правила «легкого старту», тобто, складність пропонованого дітям завдання повинна відповідати рівню впевненості кожного у своїх силах.

- Непотрібно акцентувати увагу на кінцевому продукті, але необхідно заохочувати і підтримувати процес його створення.

- Пояснити дитині, що невдачі – це природньо і не привід відмовлятися від розпочатого. Краще запропонувати зрозуміти причину труднощів. Таким чином дитина вчиться справлятися із ситуаціями, що можуть виникнути. Це надає дитині впевненість у власних силах та формує її самостійність.

- Не потрібно робити за дитину те, що вона може зробити сама. Краще допомогти порадою або підказкою.

- Головною словесною формою взаємодії з дитиною повинен бути діалог на рівних. Необхідно заохочувати дітей до діалогу, бо саме в такий спосіб діти здобувають одне з ключових умінь століття – бути командним гравцем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Доронова Т. Обучение детей 2-4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре. Москва: Просвещение, 1992. 142 с.
2. Дубович М. Ф. Ліплення в дитячому садку. Київ: Рад. школа, 1984. 120 с.
3. Комарова Т.С. Методика обучения изобразительной деятельности и конструированию. Москва: Просвещение, 1991. 256 с.
4. Комплексные занятия по развитию творческих способностей дошкольников: Метод. пособие / Н. В. Корчаловская, Г. Д. Посевина. Ростов н / Дону, 2003. 288 с.
5. Акчурина-Муфтиева Н. М. Развитие детского творческого конструирования из бумаги: Учеб. пособие. Симферополь, 2003. 187 с.
6. Антонович Є. А. Художні техніки у школі. Київ, 1997. 272 с.
7. Артемова Л. В. Театр і гра. Київ, «Томіріс», 2002. 292 с.
8. Березова Г. Хореографічна робота з дошкільнятами. Київ: Музична Україна, 1989. 230 с.
9. Богатеева З.А. Чудесные поделки из бумаги. Москва, 1992. 208 с.
10. Бондар Л., Гуцол С. LEGO-конструювання в освітньому процесі різновікової групи. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 2. С. 19–20.
11. Борщ Р.М., Самойлик Д.В. Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості». Тернопіль: Мандрівець, 2013. 72 с.
12. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психологический очерк. Книга для учителя. 3-е изд. Москва, 1991. 90 с.
13. Гагаріна Н.П. Концептуальні засади створення розвивального середовища в дошкільних навчальних закладах. *Психолого-педагогічні умови організації розвивального середовища в закладах освіти: матеріали Всеукраїнської наук.-прак. конф.* 2010. 6-7 травня. С. 55-60.
14. Гильбух Ю. З. Умственно одаренный ребенок. Київ, 1992. 84 с.

15. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол. : Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т. ім. Б. Грінченка. Київ: Київський університет імені Б. Грінченка, 2016. 304 с.
16. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. Санкт-Петербург : Издательство Питер, 2000. 368 с.
17. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 205 с.
18. Дьячкова М. А. Психолого-педагогическое сопровождение одаренных детей в ОУ: Учебное пособие. Екатеринбург: Издательско-полиграфическое предприятие «Макс-Инфо», 2015. 178 с.
19. Загальна психологія: [Підручник] / за загальною редакцією С.Д. Максименко. - Вінниця: Нова Книга, 2004. - 704с.
20. Наумчук Т. В. Особливості психічного розвитку дітей дошкільного віку. URL : http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=387]. (дата звернення 15.05.21).
21. Казакова Т.Г. Изобразительная деятельность и художественное развитие дошкольников. Москва, 1983. 112 с.
22. Каратаєва М.І. Розвиток творчої особистості дошкільника / За загальною редакцією Грицюк Л.А. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2008. 352 с.
23. Комарова Т. Образотворча діяльність дітей в дитячому садку. Київ : Академвидав, 2006. 226 с.
24. Коротєєв И. А. Оригами для малышей: Книга для воспитателей детского сада и родителей. Москва, 1996. 93 с.
25. Косминская В. Б., Халезова Н. Б. Основы изобразительного искусства и методика руководства изобразительной деятельностью детей. Москва: Просвещение, 1987. 128 с.
26. Крутій К. Л. Діяльнісна модель заняття. Дошкільне виховання. 2006. № 7. С. 16-19.

- 27.Лейтес Н. С. Способности и одаренность в детские годы. Москва: Знание, 1984. 78 с.
- 28.Ликова І.О. Програма художнього виховання, навчання і розвитку дітей 2-6 років «Кольорові долоньки». Харків: Видавництво «Ранок», 2007. 128 с.
- 29.Лусс Т.В. Формирование навыков конструктивно-игровой деятельности у детей с помощью LEGO. М.: Владос, 2003.
- 30.Матюшкин А. М. Концепция творческой одаренности. Вопросы психологии. 1989. № 6. С. 29-33.
- 31.Медичне забезпечення інтеграційних процесів розвитку здібностей дошкільнят. Донецьк: ІППО, 2006. 92 с.
- 32.Мелик-Пашаев А. А. Ступеньки к творчеству. Москва, 1987. 143 с.
- 33.Моляко В.А. Психологічні проблеми творчості талановитої особистості. К.: Академія, 1996. 416с.
- 34.Немерещенко О. Д. Использование Лего-технологий в развитии способностей у детей дошкольного возраста: учебно-методическое пособие. Томск, 2014.
- 35.Нечипорук Н.І., Томей О.П. Розвивальні ігри для дошкільників. Київ: Ранок. 2007. 52 с.
- 36.Одаренные дети / Под ред. Г. В. Бурминской и В. М. Слущкой. Москва: Прогресс, 1991. 273 с.
- 37.Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / За ред. Г. С. Тарасенко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 320 с.
- 38.Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / упоряд. А.П.Бурова. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 128 с.
- 39.Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / [Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, О. Ю. Хартман, А. С. Шевчук]; За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. – К. : Українська академія дитинства, 2017. – 80 с.

- 40.Парамонова Л. А. Теория и методика детского конструирования в детском саду: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. М., 2002.
- 41.Парамонова Л.А. Конструирование как средство развития творческих способностей детей старшего дошкольного возраста. Теория, практические рекомендации, конспекты занятий для слушателей курсов повышения квалификации и читателей, интересующихся темой детского конструирования. Дошкольное образование. 2008. № 18. С. 23–29.
- 42.Пеккер Т.В., Голота Н.М., Терещенко О.П., Резніченко І.Ю. Програма розвитку конструктивних здібностей дітей дошкільного віку «ЛЕГО-конструювання». Київ. 2010. 128с.
- 43.Пеккер Т.В., Голота Н.М., Терещенко О.П., Резніченко І.Ю. Програма розвитку конструктивних здібностей у дітей дошкільного віку «ЛЕГО-конструювання». Київ. 2010. 50 с.
- 44.Плануємо залюбки: Орієнтовні розробки тематичних циклів / автори-упорядники Ю. С. Манилюк, Л. І. Тищук. Тернопіль : Мандрівець, 2006. 320 с.
- 45.Поддьяков Н. Н. Новый подход к развитию творчества у дошкольников. Вопросы психологии. 1990. № 1. С. 16-20.
- 46.Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
- 47.Пономарев Я. А. Психология творчества и педагогика. Москва, 1976. 280 с.
- 48.Пономарев Я. А. Психология творчества и педагогика. Москва, 1976. 280 с.
- 49.Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з ЛЕГО». К.,2016, -138 с.
- 50.Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації до неї «Безмежний світ гри з LEGO» / О.Ю. Рома, В.Ю. Близнюк, О.П. Борук. Київ : LEGO FOUNDATION, 2016. 140 с
- 51.Розвиток творчої особистості дошкільника. Кам'янець-Подільський: П.П. Мошак М. І., 2005. 368 с.

- 52.Савенков О. И. Одаренный ребенок дома и в школе. Екатеринбург, 2004. 272 с.
- 53.Світильник З. І. Вчимо дітей ліпити. Київ: Рад. школа, 1989. Альбом.
- 54.Смуховская Л. Аппликация в детском саду. Москва: Просвещение, 1988. 16 с.
- 55.Соловейчик С. Воспитание творчеством. Москва: Знание, 1978. 94 с.
- 56.Сухорукова Г.В., Дронова О.О., Голота Н.М., Янцур Л.А. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник / за ред. Г.В. Сухорукової. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2019. 376 с.
- 57.Сучасне заняття в дошкільному закладі: Навчально-методичний посібник / За ред. Н. В. Гавриш; авт. кол. : Н. В. Гавриш, О. О. Ліннік, Н. В. Губанова. Луганськ : Альма-матер, 2007. 496 с.
- 58.Типовий перелік обов'язкового обладнання, навчально-наочних посібників для занять художньою практикою та образотворчим мистецтвом. Дошкільне виховання. 2002. № 11. С. 28-31.
- 59.Федієнко В., Чемеренко О. Образотворче мистецтво. Харків: ВД «Школа», 2004. 64 с.
- 60.Фешина Е.В. Лего конструирование в детском саду: Пособие для педагогов. – М.: Сфера, 2011. Центр научного сотрудничества «Интерактив плюс»
- 61.Фриман Дж. Как развить талант ребенка от рождения до 5 лет. Москва: Центр «ПРО», 1996. 228 с.
- 62.Халезова Н. Б. Лепка в детском саду. Москва: Просвещение, 1986. 141 с.
- 63.Художественное творчество и ребенок / Под ред. Н. А.Ветлугиной. Москва, 1972. 287 с.
- 64.Чумичева Р. М. Социокультурная предметно-пространственная среда развития ребенка. Ребенок в мире культуры. Ставрополь, 1998. С. 57-71.
- 65.Шість цеглинок . The LEGO Foundation. Методичні рекомендації. К.,2016, – 35 с.

- 66.Шульга Л.М. Барвиста радість (Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях із малювання). Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2007. 280 с.
- 67.Шульга Л.М. Розвиток творчих здібностей дітей молодшого дошкільного віку на заняттях із малювання. 2-ге вид. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС», ЛТД, 2004. 48 с.
- 68.Шульга Л.М. Розвиток творчих здібностей дітей середнього дошкільного віку на заняттях із малювання. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС», ЛТД, 2001. 84 с.
- 69.Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О.Л.Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.

Інтернет-ресурси

1. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2006. 200 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1191317/> (дата звернення: 31.08.2021).
2. Кульчицька О.В. Багатобарвний світ мистецтва: PAPER ART. Кам'янець-Подільський. 2015 р. URL: <https://www.twirpx.com/file/1897480/> (дата звернення: 31.08.2021).
3. Доронова Т. Н., Гербова В. В., Гризик Т. И. Радуга: Progr. и руководство для воспитателей второй мл. группы дет. сада. Сост. Доронова Т. Н. М.: Просвещение. 1993. с. 187-222. URL: <https://www.twirpx.com/file/229108/> (дата звернення: 31.08.2021).
4. Гусева О.Г. Нетрадиційні розвивальні техніки малювання: Методичний посібник. ВВПК. 2013. 23 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/1694441/> (дата звернення: 31.08.2021).